

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIEVA ULICA 6 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izbija vsak dan opoldne — Mesečni naročnina 11.— Kr. za inosejstvo 15.30 Kr
 EKSKLJUCIVNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kraljevine Italije in inosejstva ima
 UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
 Računi pri poštno čekovnem zavodu: Ljubljana Štev. 10-351
 CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Gravi perdite nemiche

sul fronte egiziano — 47 carri armati e 27 apparecchi distrutti — Un cacciatorepediniere inglese affondato

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 25 ottobre il seguente bollettino n. 882:

Dopo intensa preparazione di artiglieria il nemico ha attaccato i settori settentrionale e meridionale del fronte di El Alamein, con importanti forze blindate e di fanteria. L'avversario ovunque respinto, ha subito gravi perdite soprattutto in mezzi corazzati, di cui 47 risultano distrutti. La battaglia continua.

L'aviazione britannica intervenuta con poderose formazioni a sostegno della azione terrestre, è stata efficacemente contrastata dalla caccia dell'Asse che abbattuta 16 apparecchi in fiamme, quattro altri precipitarono al suolo sotto il tiro delle batterie contro-aeree.

Nell'attacco ad un convoglio britannico nel Mediterraneo orientale, un nostro velivolo silurava e affondava un cacciatorepediniere.

Nuove incursioni sono state effettuate nel tardo pomeriggio di ieri e nella scorsa notte su taluni centri maggiori e minori della Lombardia e del Piemonte, in particolare su Milano, Monza e Novara.

Danni notevoli soprattutto a cagione delle bombe incendiarie hanno sofferto numerosi edifici della periferia di Milano, tra la cui popolazione sono segnalati 48 morti e 254 feriti. A Novara nessun morto e dieci feriti.

Nella incursione su Savona i morti sono stati 35 e i feriti 67.

Le vittime della prima incursione su Genova sono salite a 39 e a 190 i feriti, in gran parte leggeri.

I vigili del fuoco si sono dovunque prodigati nell'adempimento del loro dovere.

Tre bombardieri nemici sono stati abbattuti nella zona di Milano. Altri tre

quadrimotori risultano abbattuti nell'azione della notte precedente su Genova.

Il contegno della popolazione di Milano e degli altri centri è stato calmo e disciplinato.

Su Malta, colpito in duello aereo un «Spitfire» cadeva in fiamme.

L'aerossilurante che ha colpito e colato a picco il cacciatorepediniere segnalato nel bollettino odierno era pilotato dal tenente Miranda Enrico e dal sergente Prota Vincenzo.

Bollettino nr. 881

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 24 ottobre il seguente bollettino n. 881:

L'attività aerea è continuata intensa sul fronte dell'Egitto; in rinnovati scontri 7 velivoli venivano distrutti dai cacciatori italiani, 5 da quelli germanici; tre altri precipitarono colpiti dalle artiglierie contreree. Due membri dell'equipaggio di un bimotore americano, abbattuto nei giorni precedenti sono stati catturati.

Apparecchi nemici hanno sorvolato la scorsa notte alcune zone del Piemonte, della Liguria e della Lombardia sgancando bombe e spezzoni incendiari su Torino, Genova e Savona e causando danni materiali non gravi nelle due prime città, più notevoli nella terza. Le vittime finora accertate nella popolazione civile sono di un morto e dieci feriti a Torino, tredici morti e quarantasette feriti tra Savona e Vado Ligure; quelle delle incursioni della notte precedente su Genova ascendono a 29 morti e 121 feriti. Stanotte l'incursione nemica su Genova non ha fatto vittime, le numerose vittime si dipirono per acceso affollamento, all'imbocco di un rifugio.

Tezke sovražnikove izgube

na egiptskem bojišču — 47 tankov in 27 letal uničenih — Potopljen angleški rušilec

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil dne 25. oktobra naslednje 882. vojno poročilo:

Po intenzivni topniški pripravi je sovražnik z znatnimi oklopnimi in pehotnimi silami napadel severni in južni odsek fronte pri El Alameinu.

Nasprotnik je bil povsod odbit in je utrpel hude izgube predvsem oklopnih vozil, izmed katerih jih je bilo dosej 47 uničenih. Bitka se nadaljuje.

Britanskemu letalstvu, ki je z velikimi oddelki podprlo akcije na kopnem, se je uspešno upro lovsko letalstvo osi, ki je sestrelilo 16 letal v plamenih, 4 nadaljnji pa so se zrušili na zemljo, zadeti od izstrelkov protiletalskih baterij.

V napadu na britanski konvoj v vzhodnem Sredozemlju je naše letalo torpediralo in potopilo en rušilec.

Novi letalski napadi so bili izvedeni večeraj pozno popoldne in v predki noči na nekaj večjih in manjših središč Lombardije in Piemonta, zlasti na Milano, Monzo in Novaro.

Znatno škodo, zlasti od zažigalnih bomb, so utrpela mnoga poslopja periferije Milana, med čigar prebivalstvom je bilo ugotovljenih 48 smrtnih žrtev in 254 ranjenih. V Novari ni nobenega mrtvega in le 10 ranjenec.

Pri napadu na Savono je bilo ubitih 35 ljudi, ranjenih pa 67.

Številno žrtev prvga napada na Genova se je povečalo na 39 ubitih in 190 po večini lahko ranjenih.

Gasilci so se povsod odlikovali v izvrševanju svoje dolžnosti.

Trije sovražni bombniki so bili sestreljeni na področju Milana, nadaljnja tri štrikotorna letala pa so bila sestreljena med napadom v prejšnji noči na Genova.

Zadržanje prebivalstva Milana in ostalih središč je bilo mirno in disciplinirano.

Nad Malto je strmoglavil v plamenih en »Spitfire«, zadet v letalskem spopadu.

Torpedno letalo, ki je zadelo in potopilo v današnjem vojnem poročilu omenjeni rušilec, sta pilotirala poročnik Miranda Enrico in narednik Prota Vincenzo.

Sobotno vojno poročilo

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 24. oktobra naslednje 881. vojno poročilo:

Na bojišču v Egiptu se je nadaljevalo živahno letalsko delovanje. V ponovnih spopadih so italijanski lovci uničili 7 sovražnikovih letal, 5 nemški lovci, tri nadaljnja letala pa so tresčila na tla, zadeta od protiletalskega topništva. Dva črta posadke ameriškega dvomotornega letala, ki je bilo sestreljeno pretekli dne, sta bila zajeta.

Sovražna letala so snoči priletela nad nekatera področja Piemonta, Ligurije in Lombardije ter odvrkla bombe in zažigalne lističe na Torino, Genova in Savono, pri čemer so povzročila manj hudo materialno škodo v prvih dveh mestih, znatnejšo v tretjem mestu. Dosej ugotovljene žrtve med civilnim prebivalstvom so: en mrtvec in 10 ranjenih v Torino, 13 mrtvih in 46 ranjenih med Savono in Vade Ligure. Žrtve letalskega napada prejšnje noči nad Genova so 29 mrtvih in 121 ranjenih. Snočnji letalski napad na Genova ni povzročil žrtev, številne žrtve pa so nastale zaradi prevlečnega naloga ob vходу v neko zaklonišče.

Podtajnik Stranke v Milano

Milan, 26. okt. s. Podtajnik Stranke Dr. Ravasio, ki je prišel iz Genova v soboto ponoči, si je takoj ogledal ob letalskem sovražnem napadu prizadete kraje. Dr. Ravasio je obiskal tudi ranjence v raznih vojaških bolnišnicah. Za vsakega izmed njih je imel tovariško tolažbo. Zvečer je podtajnik Stranke zapustil Milan.

Promet v Genovi ni bil prekinjen

Rim, 25. okt. s. Davi se je vrnil iz Genova minister za promet, ki je prišel v Genova takoj po letalskem napadu ponoči 23. t. m., da se prepriča o stanju transportnih naprav in da da navodila za nujno obnovo prometa. Promet je bil takoj obnovljen.

Zavzetje 'Rdečega oktobra'

Novi uspehi v Stalingradu in na Kavkazu — Zmagovit napad italijanskih bojnih čolnov na Ladoškem jezeru

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 25. okt. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na zapadnem Kavkazu so nemške in rumunske čete, uspešno podpirane od letalstva, zavzele nadaljnje višinske postojanke. Protinapadi sovražnika so bili krvavo odbiti.

V boju za Stalingrad so bile v trdovratnih borbah razen nekaterih posameznih objektov zavzete vse naprave tovarne »Rdeči oktober« ter izrgane sovražni postojanke in hiše v severnem predmestju Spartakova. Prejšnjega dne zavzeto področje mesta je bilo očistočno sovražnika. Sovjetski razbremenilni napadi so bili odbiti. Siloviti letalski napadi na sovražne postojanke v Stalingradu in sovjetske prometne zveze vzhodno od Volge so se nadaljevali z nezmanjšano srčnostjo.

Ob Donu so rumunske čete odbile več sovražnikovih napadov. Rumunsko letalstvo

je usmerilo svoje napade proti sovražnikovim postojankam in železniškim zvezam.

Na Ladoškem jezeru so v noči na 22. oktobra nemški in italijanski bojni čolni pod varstvom nemškega in finskega letalstva izvedli krajevni napad proti delu obale, zasedene po sovjetskih četah. Pri tem je bil uničen neki svetilnik in je bilo zajetih več ujetnikov. Na povratku so odbili bojni čolni napade sovražnih topničark, kakor tudi močne letalske napade. Pri tem so lovci in protiletalsko topništvo sestrelili 21 sovražnikovih letal.

V Egiptu je sovražnik na široki fronti po močni topniški pripravi z močnimi topniškimi in oklopnimi silami ter pod močno zaščito letalstva prešel k pričakovane velikemu napadu. Sedaj so v teku hudi boji. Dosej je bilo sestreljenih 20 sovražnih letal in uničenih mnogo oklopnih vozil.

Vsa Italija sočano proslavlja dvajsetletnico Pohoda na Rim

Včeraj so bile pomembne svečanosti in mogočne manifestacije po vseh krajih Kraljevine — Nezlomljiva vera v zmago

Rim, 25. okt. s. Delegati, ki jih je določila Stranka, so proslavili v vseh glavnih mestih 20letnico Pohoda na Rim. Bile so to proslave gigantskih stvaritev, zgodovinskih dogodkov neminljivih pridobitev na vseh področjih in zlasti na socialnem področju, kajti Fašizem pomeni revolucijo, ojačanje vseh bistvenih činiteljev preporoda, red in disciplino, predvsem pa pomeni dvig naroda na pravilno raven duhovnega in gmotnega življenja. Fašizem je bil na svetu prvi režim, ki je dejansko šel do naroda, opravičujoč socialno politiko, ki ne temelji na namišljenih osnovah, temveč na obširnem programu, ki se ustvarja za blagor skupnosti v okviru nacionalnih možnosti, obvladajoč sleherno okolnost trenutka. Globoko zavedanje te politike, združene z ideali, ki neobčljivo spajajo idejo Fašizma z idejo Domovine, je trenutno strnila množico naroda okrog Duceja za dosego vseh ciljev, ki bodo z neizbežno zmago postali še višji in svetlejši.

V Rimu

V Rimu je bila proslava 20letnice ob navzočnosti okrog 20.000 oseb, ki so se zbrale na trgu pred domom Fašija. Tu so se zbrale vse politične, sindikalne in bojevniške organizacije Rima, katere je obkrožal bleščič venev praporov posameznih skupin in zastav raznih odsekov. Mogočna je bila tudi postrojitev organizacij Stranke z oboroženimi oddelki GIL-a na čelu. Svečanosti, ki je potekala primerno vojni, in svečanega obreda so se udeležili prefekt, zvezni tajnik, podguverner Rima Uccelli, zastopniki oboroženih sil in številni oficirji.

Po posvetitvi doma Fašija, svetišča in po blagoslovitvi dvorane, imenovane po Arnaldo Mussoliniju, je zvezni tajnik izvedel fašistični obred poziva slavno padlih. Nato je od tajnika Stranke določeni govornik, imetnik zlate kolajne, Carlo Borsani, imel slavnostni govor ob 20letnici, povečujoč duhovne razloge revolucije Črnih srajc, zatrjujoč, da se mladina, ob fašistični 20letnici z največjo pravico bori ter zahteva zase čast orožja in obrambo fizičnih in duhovnih mej Domovine.

Govornik je zaključil, da pomeni mladina krepost in sposobnost, zvestoba in duha požrtvovalnosti, popolno poštenost in junaško velikodušnost. Govor imetnika zlate kolajne Borsanija je povzročil goreče in dolge ovacije ter veliko manifestacijo zvestobe in predanosti na naslov Duceja.

V Milanu

Navzočnost šefa glavnega stana Črnih srajc

V Milanu je to mesto s Fašijem prvenecem z resnobnimi in vojaškimi obredi po dveh sovražnih letalskih napadih proslavilo 20letnico Pohoda na Rim z obnovo svoje goreče vere v Duceja in gotovosti v Zmagovo. V vojašnici 24. legije »Carroccio« je bila ceremonija izročitve praporov akcijskih eskadr Milice in dokaz nadaljevanja fašistične Revolucije, ki je na pohodu proti ciljem, ki jih je določil Duce. Najprvo so bili slavni oddelki Črnih srajc, zdaj pa gre do proti določnim ciljem strnjene skupine preizkušnih mladih oboroženih straže Revolucije.

General Galbiati je prišel na proslavo v spremstvu poveljnika 3. področja Črnih srajc. Sprejeli so ga podtajnik Stranke Ravasio, prefekt, zvezni tajnik in vsi zastopniki vojaških in civilnih oblasti. Po pregledu bataljona Črnih srajc in po razgovorih s svojci padlih članov Milice, je stopil šef glavnega stana pod obok, ki ga je tvorilo 32 praporov in od tod v svetišče, kjer se je zbrano pomudil. Nato so bili predloženi okrog spominke plošče, ki spominja na žrtve Črnih srajc v Afriki, v Španiji in v sedanjih vojnih.

Nato je general Galbiati dospel na trg Scale, kjer so bili postrojeni v orožju bataljoni Milice, skupine Vojske, vseučiliške Milice in predvojaške mladinske organizacije. Pregledal je skupine. Strnjena množica Dopolavoristov, ki so se razmestili s svojimi prapori in zastavami za Vojsko, je goreče vzklikala Duceju. V gledališču Scali je imel Ekc. Galbiati svečan govor ob navzočnosti številnih zastopstev Sanspolicistov, invalidov, vojnih ranjencev, skvadristov, šefov narodno-socialističnih organizacij z nemškimi generalnim konzulom na čelu in oficirji Milice.

Govor Esc. Galbiatija

Potem ko je omenil, da je Duce navzoč pri milanski proslavi s svojim velikim srcem, je povzdignil misel k Črnim srajcem, ki se bore na vseh frontah, dokazujoč, da je fašistična Revolucija še vedno na pohodu.

Na Malto so lahka nemška bojna letala zopet napadla naprave na letališčih Lucca in Venezia.

Pri sovražnih napadih na zasledeno francosko ozemlje, kakor tudi med početom k napadu na severno Italijo in povratkom je nemška protiletalska obramba sestrelila 11 sovražnih letal, med njimi več nego polovico štirikotornih bombnikov.

V noči na 25. oktober je nemško letalstvo izvedlo bombne napade proti važnim vojaškim ciljem v mestih vzhodne Anglije. Vsa letala so se vrnila.

in hoče doseči tisto socialno pravico, ki jo bo zmaga dokončno utrdila. Dve desetletji sta potekli, je nadaljeval govornik, od listega uporniškega oktobra, od kar so bile za vedno pomejene sekte in zakoniki, ki so predstavljali v Italiji najrazličnejše ideje in smeri. V dveh desetletjih napravljena pot je bila ogromna. Fašistična država je dosegla svoje cilje. Odrpila je obzorja, po katerih so nekdanj zaman hrepeneli italijanski delavci, ki so morali sprejemati grenak kruh tujine, zdaj pa je najvažnejša etapa Revolucije vojna, življenjska etapa, najvišja preizkušnja za naš narod. Za ta cilj narod ne štedi truda in naporov z zavestno odločnostjo in neupogljivo vero, z isto zavestno odločnostjo, z isto vero, ki jo je milanski narod pokazal večeraj ob sovražnem letalskem napadu. Zaman misli sovražnik, da bo lahko uničil moralno moč naših ljudi. Narod kaže v vsaki okolnosti predanost Duceju, vero v lastno delo, gotovost v zmago.

Mogočna manifestacija za Duceja je kronala govor šefa glavnega stana Milice in imela svoj vrhunec v petju Giovinezze. Zvezni tajnik je nato prečital poslanico, ki jo milansko ljudstvo pošilja Duceju. V tej poslanici dviga mesto Fašija prvenca, ponosno in strnjeno v obojanju izdajalskega sovražnega napada, svojo misel padlim, proslavljajoč 20-letnico Pohoda na Rim, bolj kot kdaj v črti po poveljih Duceja. Manifestacija za Duceja se je mogočno obnovila, ko je v gledališču z balkona Zvezni tajnik vzkliknil: »Zmaga bo naša!«

V Napoliju

V Napoliju je bila proslava v Kraljevem gledališču San Carlo, kjer je Duce pred 20 leti imel na večer pred pohodom na Rim svoj zgodovinski govor. Veliko gledališče so napolnile Črne srajce. Prišli so slavni vojni ranjenci, ki so jih zastopniki civilnih in vojaških oblasti sprejeli ob prihodu z navdušenimi manifestacijami. Prišli so prvaki in ko je minister za devize in valute ob spremstvu prefekta in zveznega tajnika vstopil v gledališče, so navzoči dolgo vzklikali Fašizmu in Duceju.

Minister je v svojem govoru povečeval načela revolucije, ki so dala Italiji državo, idejo, nov socialni red, zavest in narodni ponos. Omenil je etične, politične in gospodarske razloge naše vojne, ki se bje skupno z zavezniško Nemčijo in ki bo s politično solidarnostjo rodila z novim redom novo Evropo. Borbeni Fašiji so prvi dvignili zastavo odpora proti boljševizmu in njegovim lažnim doktrinom.

Ekc. Riccardi je poudaril, da je usoda boljševiške ideje, ki jo pobjajo nepremagljive armade Osi in drugih zaveznikov, že zapetena. Minister je zaključil, da mora biti Sredozemlje, ki ne dopušča nobenega sovladanja, italijansko v rimskem smislu beseda. Vojna, v kateri se Italija bori za dosego tega visokega cilja, bo gotovo in matematično zmagovita. Govor ministra Riccardija je dal povod za goreče manifestacije zvestobe do Duceja.

V Triestu

V Triestu je bila spominška svečanost v gledališču Rossetti, ki so ga napolnili skvadristi Črnih srajc, delavci in ljudstvo. Ekc. Attilio Teruzzi, minister za Italijansko Afriko je ob navzočnosti zastopnikov oblasti s prefektom in zveznim tajnikom na čelu in ob navzočnosti zastopstva nemškega konzulata, proslavil 20-letnico Pohoda na Rim. Po govoru ministra Teruzija so nastale mogočne velike manifestacije za Duceja in Vojsko.

V Pisi

V Pisi so fašisti s skvadristi in legionarji proslavili 20-letnico Pohoda na Rim ob navzočnosti Ekc. Guida Buffarinja, podtajnika v notranjem ministrstvu, in so proslavili junaško dejanje legij iz Pise, ki so pred 20 leti sledile Duceju pri pohodu na Rim. Ekc. Buffarini je v Liktorski palači po topljem pozdravu zveznega tajnika s strastjo Fašista govoril legionarjem in družinam padlih ob navzočnosti vseh zastopnikov mestnih oblasti, s prefektom, zveznim tajnikom in županom na čelu. Govornik je med drugim rekel:

»Želim sem dobiti stik z vašo legionarsko dušo in dušo skvadristov, kajti vem, da govorim močnem revolucije, ki so vneti in drzni v Ducejevemu imenu kakor pred 20 leti in čutim vaše duševne utripe kakor tedaj.

preizkušene v hudih preizkušnjah. Duce ve, da lahko računa na vašo srca kakor na vaše puške. 20 let je že nekaj v življenju človeka, toda nič se ni spremenilo v vas. Nič se ni spremenilo v dušah legionarjev in kar je vredno, je to, da v določenem trenutku, ko se pomakne kazalec na zgodovinski uri, vsak Fašist marsiča proti ciljem, ki jih določi Duce. Ura, ki to preživljamo, je svečana in odločilna. Smo v fašistični vojni in na nas so obrajeni pogledi vsega sveta. Naša navada je, da se borimo z dejstvi in ne z besedami in vojna, v kateri se mi borimo, ne dovoljuje nikomur, da bi bil le gledalec. Vsi smo udeležujoči in bori in kot taki v hudi bitki z gotovostjo v zmago, ki jo hoče Duce. Ko se bodo vsi oblaki razpodili in jih bo pozlatilo solnce zmage, bo še odmevalo v naših srečih ime ki je bilo vedno in bo ostalo krik strasti in zvestobe: Duce, Duce, Duce!«

Navdušujoče besede Ekc. Buffarinja so povzročile mogočne manifestacije za Duceja, na dvorišču pa so se dvignile pesmi Revolucije.

Odkritje spomenika pisarskim legionarjem

Podtajnik notranjega ministrstva je nato izročil spominke kolajne Fašija v Pisi legionarjem in družinam za revolucijo padlih Pisancev. Po izročitvi nagrad in zaslužnih znakov mladimcem GIL-a, ki so se uveljavili v narodnih umetniških, kulturnih in sportnih prireditvah, je Ekc. Buffarini na čelu kolone skvadristov in legionarjev ob spremstvu vseh zastopnikov oblasti, odkorakal po mestnih ulicah med množico in se napotil na križišče Tagliareri, kjer je bil odkrit spomenik ob navzočnosti ogromne množice Fašistov vseh rajonskih skupin v mestu zastopnika Oboroženih sil ter zastopnikov GIL-a in bojevnistiških organizacij. Zvezni tajnik je po blagoslovitvi spomenika spregovoril vzvišene besede ter nato pozval fašistične mučence. Množica je odgovorila s slovesnim »Navzoči smo!« Ekc. Buffarini je nato odredil pozdrav Duceju, med navdušenimi manifestacijami vseh fašistov in naroda. Na spomeniku je naslednje besedilo: »Predvidevaloj dejstva in dogodke, preinjenji za obupno in junaško voljo Mussolinija, so od tu odšli ponoči 27. oktobra 1922 legionarji iz Pise k pohodu na Rim. Pisanski Fašizem ob 20-letnici.«

Podtajnik v notranjem ministrstvu je nato na čelu kolone odšel na trg Carmine, kjer je bila odkrita spominška plošča, ki spominja, da je bil tam sedež glavnega stana pisarskih legionarjev v usodnih dnevih Pohoda na Rim.

V drugih mestih

V Turinu je na trgu Bodoni, kjer so se prvi zbirali turški skvadristi, kvadrumvir de Vecchi di Val Cismonde ob navzočnosti vseh zastopnikov oblasti in velike množice Črnih srajc in ljudstva obudil spomin na junaško akcijo fašizma, ki je v 20 letih režima zaplodel zavest in italijansko voljo mogočne manifestacije navdušenja in za gotovost v zmago so zaključile govor.

V Mentonu je nac. svetnik Enrico Marghera ob navzočnosti vseh vojaških in civilnih oblasti ter fašističnih hierarhov proslavil 20letnico revolucije Fašistov pred mogočnim zborom Fašistov, liktorske mladine in naroda, ki so vsi izražali italijansko vero odrednega Mentona. Svečanost se je zaključila s petjem fašističnih himen in z mogočnimi manifestacijami za Duceja in zmago.

Proslave v Nemčiji

Berlin, 25. okt. s. V večjih mestih Nemčije je bila proslava 20-letnice Pohoda na Rim v fašističnih domovih z mogočnimi zborovanji, katerih so se udeležila italijanska občestva, skvadristi in Črne srajce. Vrhunec na vseh zborovanjih so bile navdušene manifestacije za Duceja. V Berlinu je bila svečanost v Domu fašija. Navzoči so bili Ekc. Alfieri, član Velikega sveta, z vsem osebjem poslanstva, vojaški atašeji z generalom Marrasom na čelu, generalni konzul Bossi, inspektor Fašijev za Nemčijo tajnik Fašija v Berlinu, zastopniki sindikalnih konferencij ter številno zastopstvo Oboroženih sil. Potem ko je spregovoril poslanik Alfieri kratek govor, je tajnik Fašija Savini poročal o delovanju Stranke in njeni organizaciji v Berlinu.

Spet potopljenih 16 ladij s 104.000 tonami

Novi uspehi nemških podmornic na vseh morjih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 25. okt. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje posebno poročilo:

Čeprav močni jesenski viharji še nadalje ovirajo operacije, so nemške podmornice v ostrih napadih na močno zavarovane konvoje in v posameznih akcijah na severnem Atlantiku, na Severnem lednem morju,

pred kanadsko obalo, pri Trinladu, ob živu Konga in pri Kapstatu zopet potopile 16 sovražnikovih trgovskih ladij s skupne 104.000 tonami, kakor tudi en sovražni rusilec. Tri nadaljnje trgovske ladje in še en rusilec so bile s torpednimi zadetki poškodovane.

Sprejem Zveznega Direktorija pri Visokem komisarju

Ljubljana, 26. oktobra. O priliki obletnice ustanovitve Zveze borbenih fašijev v Ljubljani je v petek ob 11. dopoldne Zvezni Tajnik predstavil Visokemu komisarju v vladni palači člane Zveznega Direktorija.

Tovariš Orlandini je naslovil na Ekse. Grazioli besede tovariškega in spoštljivega pozdrava, tudi v imenu Crnih srajc v pokrajini, zagotavljajoče mu njihovo vero in odlično voljo, da delajo po višjih smernicah.

Visoki komisar je v prisrčni zahvali za izročene mu pozdrave izrazil svoje prepričanje, da lahko računata na dejanski in navdušenim delom Stranke pri izvrševanju poslov, ki so mu zaupani v pokrajini. Nato je odredil pozdrav Duceju, ki mu je sledil strumen odmev »A noi!« navzočim.

Nato se je z Zveznim Tajnikom in navzočimi voditelji zadržal v razgovoru o raznih vprašanih Stranke in njenih organizacij.

Visoki komisar se zanima za vprašanja ljubljanskega mesta

Smernice za bodoče delovanje

Ljubljana, 26. oktobra. V navzočnosti podprefekta dr. Davida, šefa kabineta dr. Biše in šefa finančnega oddelka comm. Bulla je Visoki komisar sprejel v petek župana Ljubljane generala Rupnika in podžupana gr. Tranchido.

Zaupen je podrobno poročal o raznih vprašanih glavnega mesta in o finančnem položaju občine. Razen tega je poročal o mestnih podjetjih in se je še posebej zadržal pri vprašanih o skrbi mesta in porazdelitve vrnjenih življenjskih potrebščin, nadalje o kurjavi, o podporni akciji in o pomankljivi ljudski stanovanj.

Ekse. Grazioli je po podrobni proučitvi prikazanih mu vprašanj podal točna

zadavna navodila s posebnim ozirom na podporno akcijo, koliko odpade na občino, nadalje glede na graditve začasnih barak za potrebne družine, pri čemer pa je določil, da se morajo prihodnje pomlad pričeti gradnje zelo cenenih stanovanj v režiji Avtonomnega fašističnega zavoda za ljudske hiše. Visoki komisar je obrazložil tudi ukrepe pristojnih uradov, da se prebivalstvu pomaga v zimskem času. Glede prihodnjega občinskega proračuna je odredil, da se ukinejo trošarine na nujne življenjske potrebščine, ki se ne porajajo v ostali Kraljevini.

Končno je Ekse. Grazioli izrazil svoje zadovoljstvo županu in podžupanu za uspešno delo v korist prebivalstva.

in še srebrna v resnici. Megla? Tudi ljubljanska megla je lepa; med najlepše jesenske darove jo je treba uvrstiti in zato nam žrtve, da zaradi nje navadno ne vidimo sonca dopoldne, ni prevelika. Prav zaradi megle je jesen posebno lepa. Kaj vedo druge o ljubljanskih jesenskih čarih? Tudi sonca ne znajo ceniti tako kakor mi. Megla nam jesen srebrni, sonce za zlato. Druge ne poznajo tistih prosojnih zračnih barv, ki jih je v slikarstvu odkril impresionizem. Ali niste bili še nikdar med občudovalci ljubljanskih jesenskih večerov, ko se Ljubljanska kotlina začne utapljati v višnjem soju? Zemlja se začne kaditi, da ne veš kdaj; v začetku je čad tako nežen kakor astralne megle. Modrikasti soj se vedno bolj spaja z zelenilom travnikov, z osmorno, viličasto barvo hribovja in gozdov na zahodu in nad vsem tem žari nebo. Večerna svetloba, barve, soj in megla se spajajo v nekaj novega, nerazdružnega.

Takšna je bila naša jesen zlasti v soboto in večeraj Ljubljana se je najprej okopala v megli, potem pa, ko jo je začelo zlatiti nenavado sonce, je ostalo v ozračju še malo višnjega čada kakor osnovna barva pestre jesenske slike. Baje postanejo ljudje še tem bolj otožni jeseni, ko se jim razgrne pred očmi toliko naravne lepote,

ki jih tako živo spominja minulosti; najlepše je prav tisto, kar tako naglo mine. Otožnosti se človek jeseni res težko otrese; ne tolaži ga misel, da narava vedno znova doživlja pomlad, ker človeško življenje pozna le eno vesno. Naša romancija se prej ali slej končajo na otožnem polju, kamor romamo o vseh svetih.

Ze večeraj so meščani v izredno velikih množicah romali na Ljubljansko polje. Zdelo se je, da je praznik mrtvih prestavljen za teden dni prej. Tako je jesensko otožje večeraj naglo leglo ljudem še tem bolj na srca ob tako krasnem vremenu.

Vendar je jesen lepa, čeprav bi cvetele same krizanteme in meščani poznajo tudi mero žalosti kakor vesolja. Včasih so res čemerni, a nikdar ne pozabijo, da so živi. Ko sije tako prijetno sonce kakor večeraj, bi jim tudi ne smeli zametiti, če ga uživajo s tihim zadovoljstvom, kakor jim ne zamarimo, da so ob nedeljah irični in, čeprav listje še tako žalostno pada, da opazijo ne le prekrasen naravni okvir, temveč tudi njegovo vsebino in ostanjejo v njem, na trdnih tleh. Končno se morajo tako ali tako vrniti med mestno zidovje in nedelji sledi ponedeljek, ko je meščanske poezije konec.

SPORTNA NEDELJA

Prve odločitve v obeh turnirjih že zorijo

Za presenečenje so večeraj poskrbeli Mladikarji, ki so odvzeli Ljubljani eno točko — Lep obisk gledalcev ob solnčnem dnevu

Ljubljana, 26. oktobra. Polno zasedeno drugo kolo v obeh domačih nogometnih turnirjih je zopet prineslo pet važnih odločitev na poti do zmage: dve razmeroma čisti in lahko zmagi Marsa in Dopolavora tobačne tovarne ter presenetljiv remis med Mladiki in Ljubljano pri seniorjih, v mladinskem turnirju pa dve tesni, težki zmagi Viča in Mladike. Po večerajšnjih izidih je stanje v posameznih tabelah naslednje:

Turnir A (mladinski)				
Vič	2	2	0	4:0 4
Mladika	2	1	0	3:5 2
Dopolavoro tob. tov.	2	0	1	2:3 1
Zabjak	2	0	1	0:1 1

Turnir B				
Mars	2	1	1	0 10:1 3
Dopolavoro tob. tov.	2	1	0	4:1 3
Vič	2	1	0	6:9 2
Zabjak	2	0	2	0:9 0

Skupina II.				
Ljubljana	2	1	1	0 18:1 3
Mladika	1	0	1	0:1 1
Korotan	1	0	0	1:0 17:0

V mladinskem turnirju se stanje v vodstvu ni spremenilo. Vič vodi s 4 točkami in je skoraj že zmagovalček. V zadnji tekmi nastopi proti Dopolavoru tobačne tovarne in mu zadostuje že neodločen izid, celo tesen poraz mu ne bo vzel zmagovalne lavovke. Po večerajšnji tekmi pripisujemo tudi Mladiki največ izgledov, da ostane na drugem mestu, medtem ko bo za tretje in četrto mesto verjetno odločal koščič.

V seniorskem turnirju je večeraj v I. skupini Mars sigurno »povozil« Vičane in se z najboljšim koščičnikom usidral na vrhu. Ker ni verjetno, da bi ga Zabjak kot zadnji naprotnik presenetil, mu Dopolavoro tobačne tovarne, ki ima še račun z Vičem, najbrže ne bo mogel odvzeti zmage v skupini in s tem onemogočiti uvrstitve v finalno tekmo vanje za prvo in drugo mesto. Dopolavoristi so favoriti za drugo finalno tekmo, ki bo odločala o tretjem in četrtem mestu.

V drugi skupini je Ljubljana — po stari tradiciji presenetljivo — že zaključila svojo besedo. Z večerajšnjim remisom je preprečila odločitev o svoji usodi obema sotekmecema Mladiki in Korotanu. Mladika se je večeraj imenitno postavila, premagati Korotan najmanj 18:0 — kolikor ji je potrebno, če hoče doseči skupinsko zmago — bo pa tudi nekoliko prehuda naloga za ambiciozno nogometarje s Kodeljevca, posebno če upoštevamo, da vlada že od njega dni med Mladiko in Korotanom največja rivaliteta.

Prireditvi je bilo tudi večeraj vreme izredno naklonjeno. Vse popoldanske tekme so bile odigrane v najlepšem soncu. Na igrišču Ljubljane se je napravilo nekaj sto gledalcev, ki jih je zlasti zanimal nastop Ljubljane. Večerajšnji obisk je zgovoren dokaz, da bi bilo v Ljubljani za dobre, močnejše tekme še vedno zadovoljivo število navdušenih gledalcev. Prav zato pa ponavljamo svoj predlog: vsaj za finalni tekmi bo treba najti primernejše igrišče. Sedaj pa k posameznim poročilom!

Dve tesni zmagi v mladinskem turnirju

V dopoldanskih urah je na igrišču še ležala megla, ki se je razgubila šele konec druge tekme. Obe tekmi sta bili živahni in borbeni od začetka do konca. Zaslužno sta zmagali enajstoričnici Viča in Mladike.

Vič—Zabjak 1:0 (0:0)

Mladi Vičani so večeraj zelo težko zmagali, dasi so bili dve tretjini igre v premoči. Nekaj časa se je sploh igralo samo na polovici Zabjaka. Vrsta kotov je bila dolga njihovih odni uspeh. Zaslužno za tak potek pripada predvsem ožji obrambi Zabjaka, kjer je bil poleg vratarja izvrsten zlasti desni branilec.

Vičani so si v prvem polčasu pripravili nekaj lepih priložnosti, ki so pa ostale neizkoriščene. Prvi polčas se je končal brez gola. V drugem polčasu je razmerje moči polagoma postajalo enakovrednejše. Zabjak je tudi prišel večkrat do nasprotnikovih vrat. V 23. minuti je neubranljivo poslal žogo v mrežo. 1:0 za Vič, kar je ostalo do konca.

Mladika—Dopolavoro tob. tovarne 3:2 (2:1)

Mladika je poslala v boj precej spreminjeno enajstoričnico, katere prednost je bila predvsem v močnejši fizični konstituciji. Zmagala je zaslužno in bi mogel biti rezultat ob malo večji previdnosti tudi višji.

V začetku je bila igra enakovredna, kmalu pa je Mladika v vrenski premoči. Prvi uspeh pa doseže v 15. minuti Dopolavoro, katerega srednji napadalec spretno izrablja v neubranljivo plasiro v mrežo. 1:0 za Dopolavoro. Mladika se revanžira

čez dve minuti. Njeno desno krilo potegne ob črti v kazenski prostor in s krasnim polvisokim strelom izenači 1:1. V 20. minuti zruši obramba Dopolavora napadalec Mladike v kazenskem prostoru. Srednji krilec pošlje enajstmetrovko čez vrata. Rezultat prvega polčasa postavi v 25 minuti desna zveza Mladike, katere strel uide vratarju Dopolavora med nogami v mrežo 2:1 za Mladiko.

Tudi v drugem polčasu je Mladika v premoči ter prekaša Dopolavoriste zlasti v sigurnejšem startu. Sredi igre se Dopolavoro osvobodi pritiska in pride večkrat do vrat Mladike. Uspe mu celo izenačenje. Streljan žogo udari branilec Mladike hote z roko, vendar gre žoga mimo vratarja v mrežo. Sodnik prisodi takoj gol! Sedaj so Dopolavoristi nekaj časa še vedno nevarni. Odločitev doseže leva zveza Mladike, ki pripelje žogo s srede igrišča do šestnajstmetrske črte, tam preiga oba branilca in lepo strelja v mrežo 3:2 za Mladiko.

Senzacija v turnirju B

Ljubljana—Mladika 1:1 (0:1)

Da bo nudila Mladiki Ljubljani večji odpor kakor Korotan, smo zadržno pričakovali. Njena zmaga — in le malo je manjkalo do nje — bi nas pa izredno presenetila, kakor nas tudi ugodno preseneča časten remis. Mladika je nastopila takole:

Razbornik — Gvardjančič, Keržič — Kordež, Karič, Terhjan — Mohar, Trtnik, Sebenik, Perharič, Tručan.

Najboljši del je tej postavi je bila ožja obramba, ki je s pomočjo krilske vrste uspešno razdirala vse Ljubljanine napade. Moštvo je ubralo edino pravilno taktiko: osem igralcev je branilo, trije pa so v napadu čakali ugodne priložnosti. Obramba je napravila ogromno delo skoraj brezhibno, padavna trojica pa je tudi naša nasprotno obrambo nepazljivo in doseglja zgoditek, ki bi bil Ljubljani kmalu usoden. Pri Mladiki je treba pohvaliti vse posebej pa vso ožjo obrambo in srednjega krilca. Neodločen rezultat je prvenstvena zasluga izvrstne obrambe.

Ljubljana je tokrat postavila na nekaterih mestih spreminila. Hasela je v obrambi zamenjal Lah II, na njegovo mesto v krilski vrsti je prišel Kroupa. Na desnem krilu je igral Bakovnik, na levem pa Hacler Moštvo je bilo od začetka do konca v znatni premoči. Kombinatorno so prekašali Mladikarje in bili mojstri vse do 16 m črte. Tam pa je stal žid Mladikine obrambe, za katerega je bil notranji trio z izjemo Laha v startu odločno premehak. Vsi strelji s 16 m so bili nesigurni, pa tudi iz številnih kotov ni bilo mogoče ob čujnosti Mladikine obrambe nič doseči. Premož Ljubljane kaže tudi razmerje kotov, ki je 12:2.

Po dveh začetnih kotih na obeh straneh se Ljubljana počasi uveljavlja in potiska s svojo kombinatorno igro Mladiko v obrambo. Igra se večinoma okoli 16 m črte Mladikine polovice, kjer pa ni luknje za napad Ljubljane. Hacler enkrat lepo povleče po levem krilu in položi Lahu na nogo. Njegov strel pa se odbije od vratarja čez vrata. Obleganje traja še naprej in vrstni se nekaj kotov za Ljubljano brez uspeha. V 32. minuti preseneti obrambo Ljubljane nagel prodor Sebenika, ki doseže vodstvo za Mladiko. Lah hoče takoj vrniti, pošlje pa žogo daleč čez vrata.

V drugem polčasu je razmerje sil na igrišču še vedno znatno v korist Ljubljane. Mladikarji pa pogumno branijo, pri čemer jim je včasih naklonjena tudi sreča. Ko se je že zdelo, da bodo vsi naporji zaman in da bosta kljub vsej premoči obe točki šli v dobro Mladiki, je v zadnjih minutah Hacler našel rešilno luknjo in vratar Mladike je moral kloniti. Se v zadnji minuti bi bila Ljubljana skoraj pobrala vso smetano: Lah pa je poslal močan strel tik ob prečki ven.

Dopolavoro tob. tovarne—Zabjak 3:0 (2:0)

Dopolavoristi so bili boljši in so zaslužno zmagali. Nadkriljevali so Zabjak tako v obrambi, kakor v krilski vrsti, do čim je bil napad vsaj prodornejši od nasprotnega in je pridno streljal. Zabjak je preplahotal start, netočno ali sploh ni kril nasprotnih igralcev, napad pa je v 16 m prostoru popolnoma odpovedal. Mladim igralcem manjka tudi elana.

Dopolavoro je zmalu v trenski premoči in v 15. minuti doseže srednji napadalec vodstvo 1:0. Leva zveza nato v 20. minuti povisala na 2:0, pri čemer ostane do konca prvega polčasa. V drugem polčasu pobegne v 6. minuti srednji napadalec Dopolavora in postavi končni rezultat 3:0. Kasneje so moči bolj izenačene. Tudi Zabjak pride večkrat do 16 m črte Dopolavora, ni pa nevaren. Izkaže se vratar Zabjaka, ki lovi nekaj žog zelo lepo in sigurno.

Mars—Vič 9:0 (3:0)

Marsove vrste so tokrat z majhnimi rošadami že boljše delovale kot zadnje nedeljo. Vičani so se hrabro borili, bili so pa najmanj za razred slabši. Še hujskega poraza jih je rešil odlični vratar, ki je pogumno in sigurno branil precej kočljivih žog.

Marsovci so začeli nizati gole že v 4. minuti, ko je bila uspešna desna zveza. V 6. minuti prosti strel s 16 m črte Viča, pri čemer moti vratarja sonce in leva zveza Marsa dvigne na 2:0. Vič se nekoliko osvobodi in igra gre iz polja v polje. Kasnejša ponovna premoč Marsa dolgo ne rodi uspeha. Šele v 32. minuti zopet povisala Marsov srednji napadalec na 3:0, kar ostane do odmoru.

V drugem polčasu je igra še bolj enostranska in dolgočasna. Marsovci so v popolni premoči. Kolikor tu pa tam Vič prodre do 16 m črte Marsa, ni v njegovem premehakem napadu strelca, ki bi zaključil akcijo s strelom na vrata. Vse se pa tudi Marsu ne posreči. Dve priložnosti gresta v izgubo po zaslugi viške obrambe, nato pa šele srednji napadalec dvigne na 4:0 v 11. minuti. V 20. minuti izkoristi Dobrič nesporazum viške obrambe in neubranljivo postavi na 5:0. V 21. min. je zopet uspešno desno krilo, po minute zatem pa doseže srednji napadalec že 7:0. Isti igralec dvigne v 25. minuti na 8:0, zadnja beseda pa pripade v 30. minuti Dobriču, ki sigurno plasiro enajstmetrovko v mrežo in postavi končni rezultat 9:0. Vičani se še vedno borijo, vendar brez uspeha.

Beležnica

KOLEDAR
Danes: Ponedeljek, 26. oktobra: Evarist DANASNJE PRIREDITVE
Kino Matica: Zvezde gledajo z neba
Kino Sloga: Lasciateci vivere — Pustite nas živeti
Kino Unlon: Usodni briljanti
Kino Moste: Tajna ljubezen in Povratek k zori
Razstava slikarja Milosa Šušteršiča »Dolenjska vase« v galeriji Obesnel na Gospodarski cesti, odprta ob 9. ur. 18.
DEZURNE LEKARNE
Danes: Mr. Piccoli, Bleiweisova cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus. Mosto — Zaloška cesta 47.

Iz Spodnje Štajerske

— Novi grobovi. V Mariboru so umrli v pokopini gospodar Mihelčič iz Zgor. Kungote, star 60 let, uradnikova žena Barbara Šoher, stara 29 let, železničarjeva vdova Ivanka Pučko, stara 67 let, in kuharica Ana Gselman, stara 73 let. V Grazu je umrl gobenikar svinček Albin Kroppe iz Maribora, star 13 let.

— Zanimivo predavanje v Celju. Drevi bodo imeli v Celju zanimivo predavanje. Predaval bo docent dr. Walter Schneefuss iz Graza o Nemčiji in podonavskih državah. V svojem predavanju bo obravnaval razna razdobja v odnosih med Nemčijo in jugovzhodno Evropo.

— Nova razmejitev občin. V uradnem listu za Spod. Štajersko je objavljena nova razmejitev občin. S tem preneha uradovanje župana občine Laško-Rimske toplice, Katastralni občini Slivnica-Pohorje in Polane občine Fram se združita z občino Pohorje. Kat. občina Kalše občine Sv. Martin na Pohorju z občino Zgor. Poljskava. Kat. občina Planina in Sv. Urh občine Slov. Bistrica z občino Sv. Martin na Pohorju. Kat. občina Brezje občine Oplotnica z občino Peklom kat. občina Biatno občine Globoko z občino Pišce, kat. občina Sremič občine Krško z občino Rajhenburg, kat. občina Vrhov dol se pa priključit mariborskemu mestnemu okraju. Iz kat. občin Pleterje in Arnovce občine Krško in iz kat. občine Podsedra se ustanovi nova občina Dole pri Krškem. Kat. občina Sremič občine Krško ter Lahise in Loše občine Rimske toplice se spojit v novo občino Rimske toplice. Ostali del občine Laško-Rimske toplice tvorj občino Laško. Meja med deželimi okrožjem Maribor in mestnim okrožjem Maribor se po tej razmejitvi nekoliko izpremeni.

— Lep pogreb. Krajevna skupna Makole je spremljala te dni k večnemu počitku Franca Černoga, ki se je smrtno poneščil. Vsi člani krajevne skupine štajerskega Heimabunda so spremlili na zadnji poti dobrega tovariša.

Naše gledališče

DRAMA
Ponedeljek, 26. oktobra: zaprt
Torek, 27. oktobra: ob 16. uri: Oče naš...
Red Torek
Sreda, 28. oktobra: ob 16.30: šestoro oseb išče avtorja. Red B

OPERA
Ponedeljek, 26. oktobra: zaprt
Torek, 27. oktobra: ob 16. uri: Gasparone. Red A
Sreda, 28. oktobra: ob 16. uri: Traviata. Red Sreda

Radio Ljubljana

TOREK, 27. OKTOBRA 1942-XX
7.30 Polke in mazurke. 8 Napoved časa — poročila v italijansh. 12.20 Plošče. 12.30 Poročila v slovenščini. 12.45 Simfonična glasba. 13. Napoved časa — poročila v italijansh. 13.10 Pet minut gospoda X. 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini 13.20 Pisano glasbo vidi dirigent Segurini. 14.15 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec — Glasba za godalni orkester. 14.45 Poročila v slovenščini. 17.15 Plošče »La Voce del Padrone« — Columbia. 19.30 Poročila v slovenščini. 19.45 Pesmi in napevi. 20. Napoved časa — poročila v italijansh. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30 Vojaške pesmi. 20.45 Karakteristična glasba. 21.15 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec — Opera glasba. 21.45 A. Nicotera: Pogovor s Slovenci. 21.55 Duet harmonik Golob. Adamič. 22.20 Pesmi za vse okuse — vodi dirigent Segurini. 22.45 Poročila v italijansh.

Zlata in siva jesen

in kako smo se večeraj ob najlepšem vremenu poslavljali od nje

Vsako leto pišejo jeseni šolske naloge o padajočem listju; s podobnimi nalaganji se pa poslavljamo od jeseni tudi v dnevnih. Tako je pač, da tudi letos listje pada, kar je treba zapisati. Meščani opazimo marsikaj šele ob nedeljah; tedaj smo dozretnejši tudi za poezijo padajočega listja. Med tednom smo zagledani v sivo mestno zidovje, potopljeni v nepogrešljivi ljubljanski megli in samih zemeljskih zadevah ter skrbeh. Če se že zanimamo za vreme, se le zato, da bi vedeli, kakšna bo nedelja. V nedeljo pa imamo dovolj prilike, da opazimo tudi naravo. Marsikdo se nenadno začudi, ko ob pogledu na gozdove, ki so kakor poslani s samimi izbranimi, ognjenimi, skratka, jesenskimi barvami; te barve so žive v dvojnem pomenu besede: ne le, da goré, temveč so tudi od dne in celo od ure do ure malo drugačne. Toda malo je pesnikov med nami, ki bi vselej znova ostrmeli nad solnčnim zahodom za Rožnikom in ki bi se v nemem občudovanju zagledali v skratne, viličaste ter v svojih posebnih barvah in višinah veličastne planine. Redki so, ki bi s tihim dostojno kot ob rajbolj prisrčnem dožvetju gledali, kako plapolajo barve na rožniščih in golovskih gozdovih. Človek niti ne opazi, da je jesen, le hlad ga opozarja, da se bo kmalu začela zima. Tako bi nam

pesnik padajočega listja lahko očital, da smo »kos mesa« in da vse življenje ne opazimo nič lepšega kakor mestno cesto in mračno zidovje. Vendar bi se pesnik smel navdušiti tudi nad meščani, ko jih nedeljsko opoldansko sonce zvabi v Tivoli. Ali se mu ta množica ljudi, mladih v resnici ali vsaj po srcu mladih, ne zdi, prava manifestacija, da smo še vendar zvezani z naravo? Nismo prezrli, kako čarodajni režiser spušta jesenski zastor — meglo, ki ga opoldne osvetli z močnim žarometom — s solrcem — ter da se je začela v naravi drama, vselej enako lepa in otožna, vselej tako močna, da potegne tudi človeka za seboj. Opazili smo, da je v Tivoliju odcvetelo poletno cvetje, a da je namestu njega »zacvetelo« dreve, vzplamtelo v živih barvah listje. *Pesnik bi dejal, da je prav takšna jesen našega življenja; ko se začne naglo spuščati onkraj zenita, v sivi jesni, vzplamté še kratak čas, preden utone v pepelu. To bi se pa seveda v pesniškem jeziku glasilo drugače.

Res, če nismo donele opazili, da je jesen lepa, smo morali opaziti vsaj večeraj. Lepa je vselej, a letos je še mnogo lepša, ker imamo vreme po naročilo. Sonce nam je že tako zvesto, da se skoraj bojimo govoriti o njem, kajti najlepši čar baje mine, ko se ga dotakneš z besedo. Včasih je bila jesen zlata po imenu, letos je zlata

Pogovori s čitatelji

Dijak potrebuje instruktora...

»Sam ne utegnem nadzirati otroka pri učenju, žena pa ima dovolj opravkov z gospodinjstvom. Ali bi ne bilo najbolje, da najamem instruktora? Prijatelj mi je to odsvetoval, češ, dijak se mora šolati samostojno; če bo prepuščena instruktorski glavna skrb, to dijak zvrtača pred roditelji krivdo za svoje neuspehe razen na profesorja, češ, dijak se mora šolati samostojno. Vprašanje je seveda, kakšnega instruktora bo dobil. Prijatelj mi, da bo dijak napredoval dobro brez instruktora, če je sposoben za šolo, a trdi butici ne morejo pomagati najboljši instruktorski. Zdjaj res ne vem, kaj naj storim...«

Tudi ta zadeva ima dve strani: dobro in slabo. Kar je koristno, nekemu, ni nikdar vsem. Instruktorski lahko mnogo pomaga dijaku pri učenju, a res je tudi, da bi bilo včasih bolje, če bi se dijak učil sam. Vse je odvisno od tega, kakšen je dijak in kakšen instruktorski.

Predvsem je treba razlikovati med dobrim in slabim učencem. Seveda tudi vsi instruktorski niso dobri. Saj celo profesorji niso vedno dobri vzgojitelji. Zato pač ne moremo pričakovati posebnih pedagoških sposobnosti od slehernega instruktorski, ki je morda še sam dijak. Vaš prijatelj pravi, da dijak sam delo pravilno; če je učenec dober, navadno res ne potrebuje instruktorski, zlasti ne slabega. Marsikateri učenec postane še sam instruktorski: najde dovolj časa da poučuje še druge. Tako dobri učenci so pa vendar redki. Tudi instruktorski - dijaki, niso vselej najboljši učenci. Stiska jih priliči, da se preživljajo s priložnostnim poučevanjem in včasih zato zamenjajo svoj študij. Včasih je skoraj lažje poučevati kakor učiti se; instruktorski poučuje kaj »lažjega«, sam uči pa moralno mnogo trše oreh in morda bi tudi on potreboval instruktorski. Ko pa najemate instruktorski, ne morete takoj presoditi ali je dober ali ne. Šele pozneje se pokaže ali zna tudi poučevati, ne le da se lahko ponaša z znanjem. Največji učenjak bi tudi večkrat ne mogel nikogar naučiti, kar zna sam, ne pojasniti drugim, kar je samemu jasno. Tako se godi marsikateremu učitelju, bodisi za proforskim katedrom ali pred tablo v ljudski šoli. Prav tako je instruktorski meščanskega sinčka lahko vse jasno, ne sprevidi pa, da je njegov jezik za učenca kitajščina. V šoli učitelj vpraša učenca »Ali vam je jasno?« bolj iz navade kakor iz prepričanja, da je res vse tako razumljivo. Učenci, ki res razumejo, ali vsaj mislijo, da so razumeli, se navadno oglašajo samozavestno: »Razumemo!« Večina drugih, ki niso razumeli, molči v strahu, da se bodo osramotili, če bodo prosili za pojasnilo.

Morda je dijak res premalo samostojen, če dela z instruktorskim. Mnogi dijaki so v šoli nepazljivi in doma ne delajo nobene naloge sami, ker se zanašajo na instruktorski: Mi bo je instruktorski pomagati! Če ne bom znal, mi bo pa instruktorski povedal. Resil bo to vražjo nalogo, za kaj ga pa imam! — Če v šoli česa ne znajo, se pri-

tožijo doma roditeljem, češ, instruktorski me je spravil v kašo, ker me ni naučil. Moral bi vendar vedeti, kaj bo profesor zahteval. Pred instruktorskim pa dijak pokaže seveda drugačen obraz; pritožuje se nad profesorji, češ, nič nam ne pojasni in samo »jemljemo«, da ne utegnemo predelati vsega sproti. Profesorji samo preže, kako bi koga ujeli ter mu primazali »svetk«. Vprašujejo samo nekatere, a tisti, ki jim prizanašajo, navadno ne vedo nič več. Včasih ti pa da slab red, ne da bi te izprašal, češ, saj se poznamo!

Tako je nesrečni instruktorski med dvema ognjema. Pred delodajcem prevzema odgovornost za uspehe in neuspehe svojega gojenca. Toda, kako naj ravna z njim? Meščanski sinčki so večkrat razvajeni, mehkužni in leni. Če je instruktorski stroji z učencem, je nevarnost, da bo v njem zbudil trmo ter kljubovalnost. Če je pa predober, ga učenec noče ubogati, ker se ga ne boji. Nad strojim instruktorskim se bo učenec pritoževal pri roditeljih, če bo popustljiv, roditelji zopet ne bodo za dovolj z njim, češ, ne zna si pridobiti avtoritete.

Na vse to bi morali misliti, ko izbirate instruktorski. Morali bi vedeti, da učni uspeh dijaka kljub vsemu ne bo odvisen od instruktorski, če bo instruktorski še tako dober. Vzornega instruktorski boste težko našli, a vedeti morate, da instruktorski sam le redko naleti na vzornega učenca. Uspeh smete pričakovati z dobrim instruktorskim, če bo učenec res z njim delal vsaj, kar je neobhodno potrebno. Dober instruktorski res lahko mnogo pomaga tudi slabemu učencu. Morda slab instruktorski res škoduje, vsaj včasih je dovolj, če skrbi, da učenec opravi vse najnujnejše delo. Težko je vselej povedati, ali je instruktorski potreben ali ne; prvo vprašanje je, kakšen je učenec: ali je nadarjen ali ne; ali ljubi učenje ali ga je pa treba pestiti, da vzame knjigo v roke. Včasih so meščanski otroci tako mehkužni, da ne morejo niti kihnuti brez pomoči služančadi, zato se zdi instruktorski tako zelo potreben in včasih je eden mnogo premalo; za vsak učni predmet najemajo po enega instruktorski, ki jih naglo menjavajo. Morda poznate rek: »Živeti! Čemu, saj venar služančad opravi to namestu nas!« Lahko ga uporabimo za tiste meščanske otroke, ki potrebujejo instruktorski za to, da jim delajo domače naloge in ki se v šoli zanašajo na prišepetavanje. Njihovo geslo je: Učiti se? Čemu, saj imamo vendar instruktorski!

Zato nikar ne podpirajte lenobe pri svojem otroku; ne najemajte mu instruktorski, zato da bi dijaku ne bilo treba delati! Če mu ga je najemate, naj bo glavni pogoj vsaj, da se bo dijak učil delati ter da mu bo instruktorski zbudil ljubezen do učenja in samostojnega dela. Instruktorski naj pomaga dijaku čez ovire, da bo študij pospešen in uspešen. Naj dijaka ne podpira pri lenobi, temveč pri delu!

prisel v neko loterijsko poslovalnico v Barju z namenom, da bi šel staviti za št. 86-15- ter 31. Toda v poslovalnici je bila ljubezna gospodična, ki je pričela prigojvarjati Amorusu, naj bi omenjenim trem štev. priključil še četrto in sicer 20. Amoruso se je nekaj časa obotavljal nazadnje pa je le poslušal nasvet simpatične gospodične in pridal še nekaj lir. Da je bilo to zelo koristno, se je pokazalo ob zbranju florentinske loterije, kjer se mu je sreča precej obilno nasmehnila. Zadel je na vse štiri štev. in dobil 800.000 lir. Amoruso se je dotični gospodični lepo zahvalil. Ima pa tudi sicer precej loterijske sreče. Ni poteklo mesec dni, ko je z zadetih ternom dobil enajst tisoč lir.

— Z velesojma v Rovigu. V gledališču v Rovigu je bila otvorjena jesenska operna sezona v okviru velesojma. Operna sezona je bila otvorjena s »Traviato«, pri kateri sodelujejo slavna Marija Caniglia, Aleksander Grandia in Enzo Mascherini.

— Kako je mlad triestinski kuhar pobegnil iz Španske Gvineje. Italijansko časopisje poroča zelo obširno o uspešnem begu mladega triestinskega kuharja Stelija Visintina, starega 20 let, ki se je po 30 mesecih pustolovskih doživljanj vrnil v svoje rojstno mesto Trieste, kjer stanuje s svojci v ulici Industria št. 2. Kot kuhar triestinske vzhodne plovnice družbe je bil na parniku »Duchessa d'Aosta«. Ko je bil parnik 9. junija v bližini Belgijskega Konga, je prispelo navdilo, naj parnik, čim prej odpluje v kakšno nevtraln pristanišče. Parniku se je posrečilo, da se je zašel v pristanišče S. Isabel di Fernando Po v španski Gvineji. Ko so Angličji zaplenili parnik, je S. Visintin skočil neopazno v morje in priplaval do druge ladje. Dne 23. avgusta se je splazil na krov španskega parnika »Escalano«, kjer se je skrival dnu ladje pod neko klopjo. Več ko 10 ur je moral čakati »Escalano« v angleškem pristanišču Acra. Tukaj je bilo nadzorstvo angleške patrolne zelo strogo, toda Visintin se je dobro skrival. Po noči se je splazil v kuhinjo in pojedel, kar mu je prišlo pod roko. Po večini je užival piščiče in pil vodo, ki je bila pripravljena za papagaja. Toda vzdržal je. Dne 7. septembra je že v Tenerifu, kjer se javi na italijanskem konzulatu. Naslednjega dne se odpluje s potniškim letalom čez Madrid v Rim, od koder nadaljuje vožnjo z vlakom v Trieste. Svojci so ga sprejeli z velikim veseljem. Ze na dan prihoda v Trieste se je javil v nabornem uradu, kjer je izrazil željo, da bi bil uvrščen v podmorniško moštvo, ker da ima še svoje račune z Angličji.

— Borba proti raku in jetkji. V Inomestu se je vršil nedavno velik mednarodni zdravniški kongres, ki so se ga udeležili zdravniki, pripadajoči 25 različnim narodnostim. Evropske države so bile zastopane najbolj številno, avstrovačni pa so bili tudi zastopniki japonskega zdravništva, nadalje kitajskega, indijskega, tajlandskega, bolivijskega in ekvadorskega. V številnih zasedanjih so obravnavali zdravniški strokovnjaki vse one probleme, ki so v zvezi

z izpopolnjevanjem vojaškega vojnega zdravstva in z vprašanji demografske politike. Številne razprave so bile posvečene borbi proti raku in proti jetkji.

— Starčeva nesrečna smrt pod kolesnim vlakom. 82letna vdova Uršula Jurkovič iz Piuma je šla na obisk; k neki svoji prijateljici. Ko je hotela prečkati železniški prehod v bližini gimnazije, je preslišala zaradi naglušnosti sopihanje bližajočega se vlaka. Revico je vlak, ki je prihajal iz Zagreba, povozil in jo potegnil še več metrov s seboj. Nesrečna starica je bila pri prici mrtva.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih v kinu Matici in Unionu: ob 1/2 18. in 1/2 18. uri; v Slogi neprekinjeno od 14. ure dalje. Ob nedeljah in praznikih v vseh treh kinematografih: ob 10., 1/2 14., 1/2 16. in 1/2 18. uri!

KINO MATICA TELEF. 22-41
Po svetovno znanemu romanu A. J. Cronina
Zvezde gledajo z neba
Film rudarjev in velemesta!
V glavni vlogi: Mihael Redgrave

KINO UNION TELEF. 22-21
Napeta in zabavna kriminalna komedija zmešnjav in zapletajev
Usodni briljanti
Vera Carni, Roberto Villa

KINO SLOGA TELEF. 27-39
Danes zadnjičkrat:
UMIRAJOČA POMLAD
Od jutri dalje:
Film globoke in pretresljive vsebine
Pustite nas živeti!
O'Sullivan Maureen, Bellamy Ralph

z izpopolnjevanjem vojaškega vojnega zdravstva in z vprašanji demografske politike. Številne razprave so bile posvečene borbi proti raku in proti jetkji.

— **IZ LJUBLJANE**

— **Tudi oktober se nam noče zameriti.** Kakor so bili nenavado lepi prejšnji meseci, je lep tudi oktober. Vreme se niti ne poslabša ob znižanju zračnega tlaka. Tako se je zračni tlak v soboto precej znižal in v zraku je zadloško po jugu, nebo je pa ostalo jasno in solnce je prijetno grela popoldne do solnčnega zahoda. Včeraj je pa bilo vreme še lepše. Megla se je razpršila dopoldne in nebo je ostalo čisto, brez oblaka ves dan. Popoldne je bilo zopet sorazmerno zelo toplo; temperatura je bila znatno višja kakor znaša oktobrsko povprečje. V soboto je znašala maksimalna temperatura 16,5° in včeraj 16,6°. Minimalna temperatura je včeraj znašala sredi mesta 5°, davi pa 6,8°. Zračni tlak je v primeri s prejšnjimi dnevi sorazmerno nizek. Vendar je še vedno upanje, da ne bo dežja.

— **Mestne hišne davčine in pristojbine za IV. četrtletje proračunskega leta 1942 plačljive do 15. XI. 1942.** Lastnike in upravitelje hiš opozarja mestno poglavarstvo v Ljubljani, da dospejo obšinske hišne davčine in pristojbine (vodarina, gostiščina, kanalska pristojbina itd.) za IV. četrtletje proračunskega leta 1942, najpозneje do 15. novembra 1942, v plačilo. Davčni zavezanci naj svojo dolžnost točno izpolnijo, ker si bodo je na ta način prihranili vse posebne stroške kakor zaračunanje zamudnih obresti, opominarine in izvršilnih pristojbin. Po navedenem roku bo moralo sicer mestno poglavarstvo pristopiti k zakonitim izvršilnim ukrepom.

— **Kostanjevci luščini** po cestah mestna občina letos ne sme trpeti in jih tudi ne bo trpeja. Mestni socialni urad je konstanjarem dovolil prostore po socialnih vidikih, da si revni ljudje lahko nekaj prislužijo in pošteno preživijo čez zimo. Obnem so se pa ti konstanjarji morali zavezati, da bodo vestno pazili na snago okrog svojih stojnic in njih okoliščino tudi redno sami pometali. Če se kak konstanjar ne bo ravnal po tej pogodbi, bo brez opomina izgubil svoj prostor. Gotovo se letos konstanjarji ne morejo pritoževati, saj so si nekateri morali nabaviti kar po več peč ter prodajo vsak dan toliko kostanja, da ga komaj spet nabavijo. Zato bo pa tudi občinstvo odobravalo stališče mestne občine, da bo s konstanjarji, ki ne pazijo na snago svoje najbližje okolice, postopala s strogostjo, ki se je mora poslužiti že po pogodbi s konstanjarji. Vsak kupec kostanja pa dobi kostanj v papirnati vrečici ter mu zato ni treba metati luščin po tleh, še manj pa po tramvajskih vozovih. Prosimo predvsem vzgojitelje, naj šolsko mladino opozarjajo na to grdo razvado. Mnogo težje je pa z odraslo mladino, ki se ne meniva za svoj ugled niti pri najstrožjih ukrepih. Prav odrasla mladina je najbolj nedisciplinirana na tramvaju, zato bo pa mestna občina morala tako na tramvaju kakor pri metanju kostanjevih luščin na tla pokazati, da ima svojo policijo, ki ji bo rada pomagala tudi državna policija. Po vseh cestah je dosti koškov za smeti in tudi vsak prijatelj pečenega kostanja ima povsod priložilo, da vrečico s kostanjevimi luščinami vrže v košek namesto da bi smetel po hodnikih. Prav vsem prijateljem in prijateljicam vročega kostanja pa pokladamo na srce, da so nam z luščinami nastlane ceste v sramoto, zato naj pa ljudje, ki jim je še kaj za ugled Ljubljane, opozarjajo druge, naj ne smete po hodnikih s konstanjevimi luščinami.

— **Svoji interniranevc v vojnih ujetnikov, ki so prijavljeni pri mestnem socialnem uradu na Ambroževem trgu, bodo meseca novembra dobili podporo pri uradu za izplačevanje podpor na Bleiweisovi (prej Tyrševi) cesti št. 38 samo tedaj, če bodo z dokumenti dokazali, da sta interniranec ali vojni ujetnik in njegov oče rojena in pristojna v Ljubljansko pokrajino. Vse te dokumente, ki je iz njih razvidno, da sta interniranevc oziroma vojni ujetnik in njegov oče rojena in pristojna v Ljubljansko pokrajino, je treba predložiti v sobi št. 44. II. nadstropja kresije, Lingarjeva ulica št. 1. t. j. v uradu, kjer so doslej stranke dobivale evidenčne številke prijaviteljevc. Vsi interniranci in vojni ujetniki, ki jih svojci doslej še niso prijavili, naj se prijavijo v socialno političnem uradu na Ambroževem trgu št. 7 v sobi št. 8.**

— **Prva meščanska meščanska šola na VI. ču sponora svojim učencem in učenkam, ki se niso mogli do sedaj vpisati in položiti izpitov, da se smejo po odloku Visoke komisariata IV. No. 6231-I z dne 21. oktobra 1942-XX naknadno vpisati in položiti izpite najkasneje do 10. novembra.**

Predvidoma se bo pričel pouk prve dni novembra. Ravnateljstvo.

Iz pokrajine Trieste

— **Starček utopljenec.** V kanalu de Dottori v Monfalconu so našli truplo utopljenega starčka. Ugotovili so, da gre za voznika Josipa Gregorisa iz Aquileje, stanujočega v Monfalconu v ulici Trieste 124. Verjetno se je starček v pozni uri spodtaknil ob robu kanala, omahnil vanj ter utonil.

— **Umrl so v Triestu** te dni 47letni Bruno Nova, 66letni Kanlid Baba, 73letni Ivan Crotavina, ter 67letna Neža Spiller-Mayersbach.

— **O tisku kot propagandnem sredstvu** je predaval v soboto v univerzitetni avli madžarski konzul v Triestu dr. Stefan de

Revicsky. Predavanju so poleg številnega občinstva polnočestvino prisostvovali triestinski novinarji.

— **Poroke v Triestu v prvem polletju 1942.** V prvem letošnjem polletju je bilo v Triestu 909 porok. Med nevestami jih je največ (t. j. 330 ali 36%) v starosti od 20. do 23. leta. 145 nevest še ni starih 20 let, 23% mladoporočenih prizada starostni dobi 24 do 29. leta. Poročilo pa se je 48 Triestink, starih 35 do 39 let. Od 40. do 50. leta jih je bilo 39, ki so v prvem letošnjem polletju stopile pred ostar. 15 nevest pa je starih nad 50 let. Tako je bilo 145 mladoporočenek pod 20. letom, 541 je bilo starih od 20. do 30. leta, 213 pa nad 30 let. Če si ogledamo starost ženinov, pa vidimo, da je imelo 538 ženinov manj ko 30 let, 371 pa je bilo starih nad 30 let. Pri 909 porokah v omenjenem času je bilo 194 nevest, ki so starejše ko ženi.

Izpred okrožnega sodišča

S ponarejenim pismom sta izvabila obleke in živila za 1500 lir — Obsojena sta bila na deset mesecev strogega zapora

Ljubljana, 26. oktobra. V sredo sta se pred malim kazenskim senatom zagovarjala Janko in Ivan, ki sta oba bila že enkrat kaznovana Janko je nekaj časa bil nekje na Stajerskem uradniški pripravnik, vojna pa ga je zanesla v Ljubljano. Ivan je Ljubljancan in se je izučil mizarstva. V začetku letošnjega leta se je Janku posrečilo prebrisanu sleparstvo. Svojega tovariša je poslal s pismom, ki ga je ponaredil, k neki sluginji in jo pretila, da mu je izročila velik kovčeg perila in obleke nekega izseljenca. Za to dejanje je bil obsojen na 7 mesecev strogega zapora. Čim pa je prišel na svobodo, se je znova poslužil iste metode in oškodoval neko zasebnico za 1500 lir. Pri tem dejanju mu je pomagal Janko, ki je bil tudi že nedavno gost ljubljanskih sodnih zapovor zaradi treh virov.

Oba sta zvedela, da je moč 63 letne A. P. zaprt. Ivan je v sporazumu z Jankom napisal pismo, kakor da bi bil pisec zaprti mož, in prosil, naj prinašalcu izroči nekaj hrane in denarja, ker nujno potrebuje. Janko se je s tem pismom predstavil oškodovanki, ki mu je res izročila vse, kar je bilo v pismu napisano. Dodala je k temu tudi nekaj obleke, tako da je bilo vse skupaj vredno 1500 lir. Obtoženca sta si izvabljene stvari razdelila med seboj, živila pojedla, obleko in perilo razprodala, denar pa je večinoma ostal v žepu Janka. Državni dožilec ju je obtožil zločinstva napravljavanja lažnih listin po § 214 in prestopka prevare po § 334 — I.

Ze v preiskavi sta obtoženca dejanje v bistvu priznavala, valila sta krivdo drug na drugega le glede tega, kdo si je izmislil ves načrt. Tožilec je bil mnenja, da gre za sporazumno sotorilstvo.

Iz Hrvatske

— **Tečaj italijansčine v radlu.** V torek 20. t. m. so začele hrvatske radijske postaje zopet oddajati tečaj italijansčine, ki jih vodi prof. Francesco Ragusin. Za začetnike so tečaji ob torkih, nadaljevalni pa ob petkih.

— **Narodna zavednost hrvatskih rudarjev.** V Zenici je bila sklicana velika anketa hrvatskih rudarjev, na kateri so sodelovali rudarski zastopniki iz vseh krajev Hrvatske ter odposlanstvo ministrstva za rude in poednih gospodarskih podjetij. Iz govorov rudarskih zastopnikov je bilo razvidno, da se rudarji v polni meri zavedajo važnosti sedanjega časa in da je njihova narodna zavednost visoka. Poglavnika so poslali pozdravno brzojavko z zagotovilom, da so pripravljeni vedno in povsod braniti svobodo hrvatskega naroda.

— **Zelo dobra vinska letina.** Hrvatska je imela letos zelo dobro vinsko letino. Mošt ima 18 do 20% sladkorja, tako da bo imelo vino 10 do 12% alkohola. Hrvatski vinogradniki so storiili prav, da so počakali s trgatvijo do pozne jeseni, ker je grozdje v tem pridobilo mnogo na sladkorju. Pri delek je bil po kakovosti in količini zelo dober.

— **Bratstvo hrvatskih in slovaških alpinistov.** Na povabilo slovaške vojske so priredili hrvatski alpinisti s septembrom na Visokih Tatrah tečaj za vojaške pianince v visoki planinski tehniki plezanja in obvladanja strmih sten. V Bratislavi so jim priredili prisrčen sprejem. Bili so tudi pri ministru narodne obrambe generalu Catlošu. Istočasno je bil prirejen v Visokih Tatrah plezalnici tečaj za slovaške častnike in vojake. Tako je prišlo v Visokih Tatrah do prisrčnega pobratimstva med hrvatskimi in slovaškimi planinci.

— **Odkup starega železa.** Zajednica za železo in kovine v Zagrebu poziva vse, ki imajo večje množice starega neporabnega železa naj jih takoj ponudijo v zakup hrvatskim rudnikom in topilnicam d. d. v Sarajevu. Oni, ki imajo manjše količine starega železa, ga pa lahko prodajo pooblaščenim trgovcem ali pa najbližnjim trgovcem z železom.

Zagreb dobil 300 izloženih hišnih pomočnic. Pred dobrim tednom je bil v Zagrebu zaključen prvi tečaj hišnih pomoč-

nic. Obiskovalo ga je okrog 400 gojenk, dovršilo pa nad 300. Izpričevala so dobile samo tiste gojenke, ki so točno in redno prihajale na predavanja. Zaključek tečaja je bil združen z lepo svečanostjo. Tečaj je vodela prof. Viktorja Švirig.

— **Predavanje nemškega učenjaka v Zagrebu.** Te dni prispe v Zagreb ravnatelj državnega etnografskega muzeja v Münchenu prof. dr. Heinrich Ubbelohde-Döring. Predaval bo o znamenitih ekspedicijah v Južno Ameriko. Predavatelj se je mudil na znamenitih ekspedicijah v republiko Peru, kjer se je zanimal zlasti za umetnost iz časov Inkov. Zagrebu bo opisal vse najdenne predmete. Nemške ekspedicije so zbirale gradivo o graditeljstvu Inkov kot najvažnejšemu izrazu njihove visoke kulture. Ekspedicije je podpiralo nemško ministrstvo narodne prosvete.

— **Filatelija in službi Rdečega križa.** V zvezi z dobrodelno razstavo, prirejeno v Zagrebu pod geslom »Filatelija v službi hrvatskega Rdečega križa« je izdala filatelistična poslovalnica dr. Vuka pl. Simič-Vakanovića posebno brošuro pod istim naslovom. Knjižici je priključil pregled in cenik znamk, izdanih v evropskih državah v korist Rdečega križa.

Mali oglasi

GOSPODJE POZOR!
Klobučarna »PAJK« vam strokovnjaško očisti, preoblikuje in prebarva klobuke vseh vrst po nizkih cenah. Lastna delavnica. — Se priporoča — Rudolf Pajk, Sv. Petra

SGARAVATTI SEMENTI S. A. PADOVA

Sementi di Ortaggi — Foraggi. ecc. Semena za zelenjavo — krmlila itd. Chiedere offerte - Zahtevajte ponudbe

AVVISO IMPORTANTE V A Z E N O G L A S

La Soc. Italiana NOTA D'ORO di Osimo (prov. di Ancona), inaugurando il nuovo stabilimento, desidera favorire 200 nuovi Clienti nell'acquisto delle sue fisarmoniche di fama mondiale. Mette pertanto in vendita 200 strumenti del modello IMPERO con voci in 3/5a e 1 registro, ai seguenti prezzi eccezionali di propaganda:

34 tasti 48 bassi; pr. list. 1700 per L. 1450; 37 tasti 80 bassi; pr. list. 2150 per L. 1650; 41 tasti 120 bassi; pr. list. 2350 per L. 1850

Per poter beneficiare di tale occasione occasionale occorre:

1) Inviare subito l'ordinazione alla Soc. Italiana NOTA D'ORO di Osimo (provincia Aite qualità fonche — Eleganza dal relativo importo;

2) Unire all'ordinazione la pre. Visose giastene zmestnost — sente inserzione publici. Bresibana eleganca — Popolna 2. prirediti naročilo te ogias. izselava

Soc. Italiana NOTA D'ORO Osimo (prov. Ancona) želi ob otvoritvi novega obrata omogočiti 200 novim odjemalcem nakup svojih svetovnoznanih fisarmonik. Zato bo dala v promet 200 glasbil modela IMPERO s glasovi 3a/5a na 1 register po sledečih izjemnih propagandnih cenah:

34 tisk. 48 basov, cena po ceniku L. 1700 za L. 1450; 37 tisk. 80 basov, cena po ceniku L. 2150 za L. 1650; 41 tisk. 120 basov, cena po ceniku L. 2350 za L. 1850

Da se moremo okoristiti s to sredno priliko je potrebno: 1. nemudoma poslati naročilo s odgovarjajočim zneskom vred na naslov: Soc. Italiana NOTA D'ORO, Osimo (prov. Ancona).

La NOTA D'ORO garantisce per cinque anni tutti i suoi strumenti da ogni difetto di fabbricazione. L'imbollo e il trasporto nel Regno dei suddetti 200 strumenti e g. stuito.

NOTA D'ORO jamči pet let za vse napake pri izdelavi svojih glasbil. Zavojnina in prevoz v Kraljevini sta za agoraj omenjena glasbila brezplačna.

Pomembna dognanja o razvoju Ljubljane

Odgovori na nekatera vprašanja, kako je Ljubljana nastala in se razvijala — Starost posameznih okrajev

Ljubljana, 22. oktobra.

Letos smo v vrsti člankov načeli vprašanje o nastanku Ljubljane ter opozorili na dognanja naših učenjakov. Ozirali smo se na več raziskovalcev, ki vsi ne soglašajo. Snov je tako zanimiva in obširna, da je ni mogoče zadovoljivo izčrpati, tako da bi tudi preprosti čitatelj primerno razumel, le v nekaj člankih. Zato je potrebno navesti še številne druge ugotovitve strokovnjakov. Predvsem moramo ugotoviti, da mnoga dognanja zgodovinarjev iz polpreteklega dobe o nastanku in razvoju Ljubljane ne drže. Povsem zadovoljivo pa ni še nihče odgovoril na vprašanje, kako je Ljubljana nastala. Listine o ustanovitvi mesta, odnosno podelitvi mestnih pravic Ljubljani, so se izgubile.

Mesta se niso razvijala iz vasi

Strokovnjaki trdijo (glej A. Melik Razvoj Ljubljane, GV, 1930), da je zelo malo srednjeveških mest, ki bi se razvila iz vasi. Velika večina mest je bilo ustanovljenih: nastala so po vladarjevem odloku. Vladar je podelil kraju tržne pravice, a največkrat je bilo treba kraju tudi ustanoviti. Zato so bila mnoga srednjeveška mesta ustanovljena po določenem načrtu, vendar navadno poleg starejšega kraja. Novo naselje je bilo navadno precej majhno; tvoril ga je v glavnem tržni prostor; trg je bil večkrat le malo razširjena cesta (ali celo cesta, n. pr. Stari trg v Ljubljani). Včasih je pa bil trg tudi malo večji pravokotni prostor. Na njem, na odkazanem prostoru so se naselili trgovci in obrtniki. Trg je bila vselej glavna značilnost ustanovljenega kraja. Vedeti moramo tudi, da je ustanovitev mesta določil vselej nposeljenjo zemljišče za kraj. Šele, ko je bil kraj ustanovljen, je povabil trgovce in obrtnike, da so se naselili. Živiljski utrip srednjeveških trgov ali mest so bili tedenski tržni dnevi. Tako so ustanovljeni kraji upravljevali svoj obstoj; v njih se je razvila trgovina z večjo okolico in vzporedno s trgovino seveda tudi obrt. Gospodarski pogoji za razvoj kraja so bili dani. Pogoji za razvoj so pa bili še ugodnejši, če je bil kraj ob prometnejši cesti ali na križišču živahnega prometa. V poštev niso prišle le ceste, temveč tudi vodne poti. Marsikje so bile reke še pomembnejše, ker je bilo tedaj malo dobrih cest. Ko torej raziskujemo nastanek srednjeveških mest, moramo vedeti, da sta glavno vladarjev patent o ustanovitvi in začetek novega naselja po nekem določenem načrtu; to je pravilo za ustanovitev srednjeveških mest. Zato tega ne smemo prezreti tudi pri raziskovanju nastanka Ljubljane, zlasti še, ker nas zgodovinski viri o ustanovitvi mesta puščajo na cedilu.

Povezanost kraja s preteklostjo

Vsekakor pa mora raziskovalec upoštevati še vse druge zgodovinske činitele. Zavedati se mora, da ni mogoče tajiti povezanosti nekega kraja s preteklostjo; upoštevati mora torej kontinuiteto naselja. To se pravi, kjer se je človek naselil v najstarejši dobi, je nastalo naselje (seveda drugo) vsaj v bližini tudi v poznejših dobah. Tako moramo pri raziskovanju nastanka Ljubljane tudi računati z najstarejšimi kraji blizu ljubljanskega območja ali v njem. Rekli smo, da je vladar ustanovil vselej srednjeveško mesto blizu starejšega naselja. Srednjeveško mesto je nastalo po načrtu, vendar ne poljubno kjer koli, kajti za ustanovitev so morali biti dani tudi prometni, gospodarski in strateški pogoji. Tako tudi Ljubljana ni bila ustanovljena le po naključju prav na tem kraju Vemo, da je bilo sedanje ljubljansko območje poseljeno že pred rimsko dobo in da je ime Emona ilirske, Raziskovalci domnevajo, da je ilirska Emona stala nekje na kraju sedanjega Krakovskega, na levem bregu Ljubljanice. Ugotovili so še srednjeveško starije, da so ostanki emonskega zidovja segali do Ljubljanice; oklepali so baje emonsko predmestje, ki je bilo najbrž prvotno ilirsko naselje. Nekateri raziskovalci mislijo, da ilirska Emona segala tudi na desni breg Ljubljanice. Nedvomno ni brez pomena, da so našli izkopnine iz rimske dobe tudi na desnem bregu Ljubljanice, na Zabajku. Rimljani so bili nasledniki ilirov in ko so prišli v te kraje, so pač že našli naselje ter se v njem naselili. Svoje naselje so pa sezidali na drugem kraju, ki se jim je zdel primernejši.

Kraj isti, le imena različna?

Ali smemo po vsem tem trditi, da začetki Ljubljane segajo celo v predrimsko dobo in da gre vedno le za isti kraj z različnimi imeni? Vsekakor je treba računati, da je bilo ilirsko naselje ob Ljubljanici ter da so že iliri znali ceniti pomembne vodne poti Sava-Ljubljana. V predrimski dobi cest sploh ni bilo v današnjem pomenu

bese in promet se je v glavnem razvijal na vodi. Kraj, kjer se je razvila Ljubljana, je na pomembnem prehodu, kjer Ljubljanska priteče z Barja, z močvirnega ozemlja, v suho ravnino; tu so mogoči najboljši prehodi čez Ljubljanico in dohodi od vseh strani. Razumljivo je, da je tu tudi pomembno postajališče rečne plovlje. Hrib, ki ga danes imenujemo Grad, je nudil dobro zaščito. Promet je moral biti na Ljubljani dobro razvit že v najstarejši dobi, kar sklepajo tudi iz tega, da je znana bratovščina čolnarjev že iz rimske dobe. O nji prica kamen z napisom, ki so ga našli Pred škofijo. Čeprav je ostalo Gradišče, kraj rimske Emona, stoletja nezazidano, tako da so bili tam celo v prejšnjem stoletju vrtovi, je vendar ostala kontinuiteta naseljenosti. Raziskovalci se sklicujejo med drugim tudi na ime Mirje. Le težiče se je pomaknilo nazaj k Ljubljani, tja, kjer je bilo že pred rimsko dobo.

Kje je prvotno jedro Ljubljane?

Zdaj se pa vsiljuje vprašanje, kje je jedro srednjeveške Ljubljane. Odgovor ni tako težak. Raziskovalci soglašajo, da je najstarejši del Ljubljane pri Sv. Jakobu. Tam so bile tri glavne prometne žile tudi po velikih prezidavah, ko so se naselili jezuiti: sedanja Florjanska ulica, Stari trg, Sentsjacobška ulica (pozneje trg) s podaljškom v Zvezdarski ulici in Zabajku. Stik teh cest je bil pred sedanjim stiškim dvorcem. Zato je tudi verjetno, da je stala v tem središču prva mestna hiša. Od tam je tudi držala edina sirska ulica do Ljubljanice (Stiška), o čemer smo pisali v enem prejšnjih člankov. V tej razporeditvi cest se kaže sistem, manjša še centralni prostor, ki je značilen za ustanovljena srednjeveška mesta. Pisali smo tudi že o vprašanju, kje je potekala rimska cesta, ki je držala od vzhodnih emonskih vrat na Dolenjsko. Raziskovalec je prišel do

sklepa: najverjetneje je, da je Florjanska ulica naslednica glavne rimske ceste. Nekateri drugi raziskovalci so pa ugotovili že prejšnje čase (ali vsaj domnevali), da je cesta Stari trg—Mestni trg—Pred škofijo na kraju stare vicinalne rimske ceste. Kot dokaz navajajo grobove ob stolnici in vodovod na sedanjem Mestnem trgu in Pred škofijo. Vprašanja starega vodovoda smo se pa dotaknili v drugem članku. Skoraj zanesljivo je, da je bil odkrit vodovod pri stolnici in mestni hiši mlajšega izvora ter da so bile lončene cevi zgaane v ljubljanski mestni opekarni. Kot dokaz, da je bila na kraju sedanje Florjanske ulice že pred naselitvijo cesta, ker so hiše zidane po sistemu, v pravilni krivini. To velja tudi za Stari trg. Pri nastanku mesta, pri njegovem obsegu in obliki sta nedvomno odločala vzhodni Grad in Ljubljana. Predvsem odloča grajsko vzhodje. Na severni strani je konec srednjeveškega mesta, kjer postane razdalja med vzhodom in Ljubljano večja. Vemo, da je srednjeveška Ljubljana segala do sedanjega Krekovega trga. Pri stiškem dvorcu je privlačnost obeh teh morfoloških činitelev povzročila razcepitev Starega trga; prva cesta se je držala vzhodje (Florjanska), druga pa Ljubljance. Cesta, ki je podaljšek Starega trga proti Zabajku in ki drži v enaki razdalji od Ljubljane kakor na Starem trgu, je najbrž že zelo stara.

Vsiljuje se pa še vprašanje, zakaj se ne kaže več sistem srednjeveškega mesta, odnosno, zakaj ni skladnosti z glavnimi ulicami tudi na južnovzhodni strani Sv. Jakoba, v Rožni in Hrenovi ulici ter Vožarskem potu. Na to vprašanje je pa odgovoril dr. Zwittler, ki je dognal, da te ulice niso spadale pod mestno gospodstvo, temveč pod deželno.

O drugih zanimivih dognanjih o srednjeveški Ljubljani bomo pisali v naslednjih člankih.

Čut za skupnost med živalmi

Mnoge živali žive v tropih — Pri čebelah in mravljah najpopolnejša oblika sožitja

Mnoge živali žive v tropih in ta čut je pri njih visoko razvita. Čebele in mravlje so razvile do visoke oblike socialnega sožitja. Pa tudi mnoge druge živali žive v velikih združbah. Ta način življenja živali se pričinja že pri kokiših. Pri nas sicer ne poznamo velikih kokišjih farm, pač jih pa imajo drugod po svetu. Pri nas žive te koristne živali po kmetijah, zdaj med vojno pa tudi po mestih le v manjšem številu po gospodinjstvih. Pa tudi če živi skupaj nekaj kokiš, vidimo pri njih vse značilnosti velike živalske združbe. Vsak rejec perutnine ve, da poznajo kure tudi neke vrste stanovsko zavest. Vsaka kura zavzema v kurji družini svoj položaj in tega se dobro zaveda. Navadno vlada v kurji družini petelin. Če pa tega ni, si prisvoji oblast ena izmed kur. Ta vlada vsem drugim. Ob strani ji stoji nekakšna pomočnica, ki pa ne sme nikoli kršiti njene avtoritete. Zadnja v kurji družini je največja reva, ker se lahko vsaka znese nad njo in ker jo povsod odrijava. Če prežene kurja vladarica drugo kuro od piče, si poišče ta pičo pri drugih in jim jo kratko malo vzame. Tako gre do zadnje kure, ki mora potrpežljivo gledati kako druge zobjejo, sama pa ne sme.

Pri pingvinih, ki žive v krdelih po več milijonov in ki človeka tako močno spominjajo na karikaturo gotove vrste ljudi, je smisel za življenje v krdelih ali tropih tako močno razvit, da posredne ne stori ničesar, kar bi ne bilo po volji vsem. Tako se lahko zgodi, da čepe pingvini po več ur na skali, čeprav zelo radi plavajo, ker noče noben član njihove družine prvi skočiti v vodo. Od zadaj pritiskajo vedno novi tropi, dokler končno oni spredaj ne popadajo v vodo. To smatrajo drugi za

daj za dober vzgled in brž se poženo oni iz zadnjih vrst vsi zadovoljni v valove.

Čut za življenje v skupnosti pa zapelje živali včasih na kaj čudna pota. V tem pogledu so znane pestruške, neke vrste krki, živeci v nordijskih deželah. Te živalice se zberjo od časa do časa v velike trope po več deset tisoč skupaj in krenejo na pot. Njihova pot je vedno ravna. Manjše ovire odstranijo, večje, kakor skale ali drevesa, pa najprej s krto napadejo. Ko se pa prepričajo, da jih ne bodo mogle premagati, jih obidejo po čim krajših ovinkih. Tako gre naprej vedno naravnost, dokler ne pridejo do zaliva ali reke, kjer bi se morale ustaviti. Toda tudi pred tako oviro se ne ustavijo. Spredaj gredeče živali se poženejo v vodo, druge jim pa slede. Tako so bili na Norveškem

Z ruske fronte: Specialisti Italijanske vojske v Rusiji čistijo minirana ozemlja

ljudje že večkrat pričje, da so potujoče pestruške končale svoje življenje na potovanju s samomorom.

Čaplje in štokrije žive tudi v večjih tropih kakor pingvini. Ob velikih afriških jezerih, kjer te ptice prezimujejo, se jih zbere po več milijonov. Če prihrum neurje se večkrat pripeti, da jih pobije toča več tisoč. Tudi med stepnimi živalmi je razvit čut za skupnost. Tako živali ve noji večkrat skupaj z divjimi osli in cebrai, čeprav se drugače ne razumejo dobro. Skupno življenje velikih ptic in sesalcev si lahko razlagamo tako, da imajo ptice dobre oči, živali pa dobre nosove. Če se priplazi po stepi zver, jo opazijo bodisi noji ali pa jo zavohajo cebra, in živali se lahko medsebojno opozore na nevarnost. Na čudno skupnost naletimo tudi pri nilskem konju in neko vrsto manjših ptic. Te ptice radi sede na hrbtu nilskega konja in kljujejo iz njegove kože zajedalce, ki jim služijo za hrano. Za protiuslugo pa posvari ptica nilskega konja na nevarnost s tem, da se dvigne visoko v zračne višave.

Pridelovanje ječmena v Bolgariji

V letih 1935. do 1940. je imela Bolgarija z ječmenom zasejanega povprečno 213.970 ha polja. Povprečni letni pridelek je znašal 342.386 ton, samo pred lanskim je bil znatno manjši namreč 217.000 ton. Letos jeseni so zasejali bolgarski kmetje še več ječmena kakor lani. Z jarim ječmenom pridojno pomlad vstevši ozimino bo zasejana v Bolgariji 370.000 ha polja. Pridelek naj bi znašal 590.000 ton. Ozimni ječmen pridelujejo v večini v starih mejah Bolgarije, kjer sejejo razmeroma malo jarega, Bolgariji priključene pokrajine so pa prikladnejše za pridelovanje jarega ječmena.

Evropska poštno-brzojavna zveza

Za pospeševanje sodelovanja evropskih držav v poštne in brzojavne prometu je bila sklenjena 19. t. m. na Dunaju med zastopniki poštne uprave Albanije, Danske, Nemčije, Finske, Italije, Hrvaške, Nizozemske, Norveške, Rumunije, San Marina, Slovaške in Madžarske pogodba o evropski poštne in brzojavni zvezi. Pogodba se opira na svetovno poštno in brzojavno pogodbo. Nemški poštni minister Ohnesorge je pozdravil pogodbo in naglasil njen globji pomen. To bo najboljša pobuda za izpolnitev novih nalog. Sredi vojne je bil doprinesen dokaz meddržavnega sodelovanja in sloge.

Z ustanovitvijo evropske poštne in brzojavne zveze je bil zaključen razvoj, ki se je pričel šele pred letom dni, ko je bila podpisana nemško-italijanska poštno-brzojavna pogodba. Zdaj so dobile evropske poštne in brzojavne uprave instrument, ki bo mnogo koristilo ne samo njihovim lastnim državam. V pogodbi je rečeno, da je cilj Evropske poštne in brzojavne zveze izpolniti poedine panoge službe v medsebojnem poštne in brzojavnem prometu.

Pogodba ima določbo, po kateri se ustanove v vseh nastetih državah posebni odbori, ki se bodo od časa do časa sestali, da izmenjajo svoje misli in izkušnje o razvoju poštne in brzojavnega prometa. Pogodba je bila sklenjena v duhu popolne sloge. Vsaka evropska ali evropskemu prostoru sosedna poštne in brzojavna uprava se

lahko vsak čas priključi Zvezi. Nemški minister je izrazil v duhu vseh prisotnih upanje, da se bodo priključile Zvezi še druge evropske poštne in brzojavne uprave, čim jim bo to omogočeno. Potem je pa izrazil svoje veselje, da je Zveza sklenila imeti svoj sedež na Dunaju. Pogodba določa še, da se bo na sejah in sestankih Zveze in posebnih odborov razpravljalo v nemščini in italijanščini. Zastopniki poednih držav se lahko poslužujejo tudi drugih jezikov, morajo pa poskrbeti za prevod v nemščino in italijanščino. Pri glasovanju ima vsaka država en glas. Pogodba stopi v veljavo 1. aprila 1943.

Uspavani svatje

Čudno ženitovanje so imeli nedavno v bližini italijanskega mesta Tardienta. Bogat kmet, vdovec, je imel več let na domu gospodinja, ki mu je z veliko marljivostjo in vnuo vodila gospodinjstvo. Nekega dne je pa sklenil znova oženiti se. Izbral si je mlado žensko iz sosedne vasi. Pripravljena je bila bogata pojedina in vse je šlo gladko. Sredi ženitovanjske pojedine so pa svatve s poročencema naenkrat začutili, da jih obhaja slabost. Kmalu so poplegli po stolih in klopetih ter se pogrezli v globoko spanje. Slučajno je pa prišel na ženitovanje še en svat, ki se je bil zakasnil. Lahko si mislimo njegovo presenečenje, ko je našel vso svatovsko družbo v trdnem spanju. Poklical je zdravnika in policijo. Zdravnik je takoj ugotovil, da ne gre za zastrupljenje, temveč za močno uspalno sredstvo. Policija je pa dognala, da gre za osvetlo ženitovanje. Bila je bridko razočarana, ko si je zbral drugo nevesto, ker je vsa leta mislila, da bo vzela njo. Zato mu je tudi tako pridno gospodinjstvo. Ljubosumnost jo je napotila, da se je hotela gospodarju osvetiti in tako je prišla vnu močno uspalno sredstvo, da bi ženitovanjsko pojedino vsaj zmotila, če je že ni mogla prepričati.

Nemško-turška izmenjava blaga

Na vprašanje kako je z izmenjavo blaga med Nemčijo in Turčijo, so na merodajnem mestu odgovorili, da se razvija brez najmanjših zaprek v okviru 9. oktobra 1941 v Ankaru sklenjene nemško-turške trgovinske pogodbe. Pogodba omogoča izmenjavo blaga med obema državama v vrednosti 200 milijonov mark. V veljavi bo do 31. marca 1943. Nemčija dobavlja Turčiji v redu industrijske izdelke in isto velja za Turčijo. Nemčija je dala Turčiji 100 milijonov mark kredita, ki služi v prvi vrsti posebnim dobavam Turčiji. Nemško-turška izmenjava blaga odgovarja obojestranskim pričakovanjem in sporazumom. Okvir je zelo širok, tako da presega celo obseg predvojnih let, ko je bila gospodarska konjunktura ugodnejša.

DISKRETNOST

— Evo nekaj vzorcev izvrstnih vin in žganja.
— Obžalujem, toda jaz sem predsednik abstinentnega društva.
— Bodite brez skrbi, diskretnost je zadržana s častno besedo.
— PRED SODISEM
— Obtoženec, glejte, da dokazete svoj alibi. To je zelo važno, — pravi sodnik in skuša obtoženca pomagati. — Ali vas je morda kdo videl med vionom?
— Ne, hvala bogu nihče.

D. Du Maurier:

Prva žena

Roman

Maks je storil korak proti Favellu, a ta ga je ustavljal s kretajno roko.

»Počakaj malo, počakaj! Nisem še končal. Menda se zavedaš, da te lahko spravim v grd položaj, če hočem? Ne samo v grd, ampak tudi v nevaren položaj, bi dejal?«

Sedla sem v naslanjač ob kamini in se krčevito prijelja za področnike. Frank je bil stopil k meni, postavil se je za naslanjač. Maksim se še vedno ni ganil, toda njegove oči so bile nepremično uprte v Favella.

»A, tako?« je dejal. »In kako, s čim me lahko spraviš v nevaren položaj?«

»Poslušaj, Maks,« je rekel Favell, »mislim, da med teboj in tvojo ženo ni skrivnosti, in v srošnem niti med teboj in Crawleyem ne. Torej lahko govorim brez ovinkov. Ti veš, kako je bilo z menoj in z Rebeko. Iz nistem nikoli tačil, kakšni so naši odnosi... hm... Torej: do zdaj sem zmerom mislil, kakor vsi drugi bedaki, da je Rebeka utonila v zalivu in da so toliko in toliko tednov pozneje pri Edgecombu našli njeno truplo. Zalosten sem bil, zelo zalosten. A nazadnje sem si dejal, da je bil Rebekin konec prav takšen, kakršnega bi si bila samo iz-

brala, in da je odšla v borbi, kakor je zmerom živala.« Prekinil se je in nam vsem zaporedoma pogledal v oči. »Potem pa, pred nekaj dnevi, ko slučajno čitam večerni list — kaj vidim? Potapljač je našel Rebekino jadrnico, in v njeni zaprti kabini je ležalo truplo. To mi ni šlo v glavo. Koga vruga bi si bila Rebeka utegnila vzeti za spremljevalca? Zdelo se mi je nemogoče... Prišel sem semkaj, se nastanil v skromni gostilni malce zunaj iz Kerritha, in takoj stopil v zvezo z gospo Danversovo. Ta mi je povedala, da je bilo truplo, ki so ga našli v kabini, Rebekino. Kakor vsi drugi, sem tudi jaz izprva mislil, da se je zgodila takrat v Edgecombu pomota in da je Rebeka nesreča zatekla v kabini, kamor je bila šla nekaj iskat. Skratka, danes sem hotel prisostvovati obravnavi... In vse je šlo gladko, do Tabbove izpovedbe. Ali... po tej? Torej, dragi Maks, kaj imaš povedati o tistih luknjah v dnu in tistih odprtih zapornicah?«

»Kaj misliš, da me je po vsem današnjem govorjenju še volja znova začeti? Šlišal si mojo izpovedbo, šlišal si pravdorek. Če je sodnik zadovoljen, moráš biti tudi ti.« Maksim je govoril mirno.

»Aha! Samomor, jeli?« mu je Favell zabrusil. »Rebeka se je torej sama končala. Prav ona, kaj ne, je bila zmognjena storiti nekaj takega? Poslušaj, ti menda ne veš, da sem prejel tole pisemce! Šhranil sem ga, ker je bilo zadnje izpod njene roke. Zdaj ti ga prečitam. Mislim, da te bo zanimalo...«

Tako govoreč je privlekel iz žepa list pisemskega papirja. Spoznala sem Rebekino tanko, koničasto,

ležečo pisavo. »Skušala sem ti telefonirati od doma, pa nisem dobila odgovora.« je čital Favell. »Zdaj se odpeljem v Manderley. Zvečer bom v hišici, in če dobiš to pisemce za časa, vzemi voz in pridi do mene. Prenočila bom tam, vrata najdeš odprta. Imam ti nekaj povedati; prej ko mogoče moram govoriti s teboj, Rebeka.«

Spravil je list v žep. »Ali je to po vaših mislih pismo, kakršna piše človek, če se kani ubiti?« je rekel. »Našel sem ga doma, ob štirih zjutraj, ko sem se vrnil. Niti slutit nisem, da je Rebeka tisti dan v Londonu, drugače bi jo bil skušal dobiti. Nesramna šala usode je hotela, da sem bil tisti večer s prijatelji v mestu. Ko sem potem ob štirih zjutraj našel pisemce, se mi je zdelo prepozno, da bi šel hodil v Manderley. Sedel v vožnje z avtomobilom. Sklenil sem, da bom med dnevom telefoniral, in legel spat. Res sem telefoniral. Okrog poldne. Povedali so mi, da je Rebeka utonila!«

Umolknil je in pogledal Maksima. Nihče izmed nas ni izpregovoril.

»Denimo, da bi bil danes sodnik čital to pisemce. Ali se ti ne zdi, da bi ga bilo zanimalo, Maks?«

»Nu?« je odgovoril Maksim. »Zakaj nisi vstal in mu ga nisi pokazal?«

»Počasi, dečko, počasi. Nikar ne rōji. Saj te ne mislim uničiti, Maks. Bog ve, da me nisi kdo ve kako prijazno gledal, a vendar nisem jezen nate zaradi tega. Možeje lepah ženah so zmerom ljubosumni... Zdaj, Maks, sem položil vse karte na mizo. Zakaj se ne bi mogla pogoditi? Jaz nisem bogat

človek. Igra me preveč mika, da bi bil. A kar me spravlja na nič, je to, da nikoli ne premorem vsotice, na katero bi se mogel opreti. Ko bi pa imel skromno rento, recimo dva ali tri tisoč funtov na leto, bi lahko udobno izhajal. In tebe ne bi nadlegoval nikoli več. Na Boga se kolnem, da ne!«

»Ze enkrat sem te prosil, da zapustiš to hišo!« je rekel Maksim. »In zdaj te ne bom prosil nič več. Vrata so za tvojim hrbtom. Odpred si jih lahko sam.«

»Počasi, Maksim, počasi,« je Frank posegel vmes. »Stvari niso tako preproste... Obrnil se je k Favellu. »Vidim, kam merite. Na žalost je tako, da bi, kakor pravite, lahko zmešali karte na mizi in nakopali Maksimu sitnosti. Morda gleda na nvo reč z drugega, manj jasnega vidika... Kakšna bi bila točna vsota, ki bi vam jo moral Maksim odrediti?«

Videla sem, kako je Maksim prebledel; drobna žilica na čelu se mu je napela. »Ne vtikaj se v to zadevo, Frank,« je rekel. »To je stvar, ki zadeva samo mene. Izsiljevalcu se ne dam ostrašiti.«

»Domnevam, da tvoji soprog ne bi bilo všeč, če bi ljudje s prstom kazali nanjo kot na morilčevno ženo,« je smechno rekel Favell in se obrnil proti meni.

»Če misliš, Favell, da me boš pripravil v strah, se motiš,« je rekel Maksim. »Ničesar, kar moreš storiti, se ne bojim. V sobici tamle zadaj je telefon. Hočeš, da pokličem polkovnika Julyana in ga poprosim, da pride sém? Mirovni sodnik je... Tvoja zgodbica ga bo zanimala.«